Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT | פרייז 20 גראשען | היינט 8 זייטען.

נייער פאלקסבלאט

אונפארטייאישע פאליטיש-געזעלשאפטליכע טאג-צייטונג

Nr. 32/1632	Łódź, Sroda 6 lutego 1929 r.	זיבעטער יאהרגאנג	לאדז, מיטוואך, כו שבט תרפ"ט	Nr. 32/1632

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 24-71. | אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פיעטריקאווער 21, טעל. 24-71

די סענסאציע אין סיים.

היינט טראָגט דער רעגירונגס-בלאָק אריין א פּאָרשלאַג ענדערן די קאָנסטיטוציע

וואַרשא, 5. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָ־רעספּאָנדענט) אַ סענסאַציע אין סיים האָט אַרויס־גערופען די ידיעה, אַז דער רעגירונגס־בלאָק טראָגט מאָרגען אַריי אין סיים אַ פּאָרשלאַג וועגען ענדע־רען די קאָנסטיטוציע, די מיטגלידער פון קלוב האָ־בען אונטערגעשריבען דעם פּאָרשלאַג אויף לערינגע בלאַנקעטע, און זענען דערנאָך געגאַנגען צו די זשורנאַליסטען פרעגען, צי זיי ווייסען נישט וואָס עס ענטהאַלט אין זיך דער פּאָרשלאַג.

דער גענויער אינהאַלט פון פּאָרשלאַג וועט ערשט בעקאַנט ווערען מאָרגען נאָך דער זיצונג פון רעגירונגס־בלאָק.

די הויפּט־ענדערונגען זענען: דער מלוכה־פּרעזידענט האָט וועטאָ־רעכט, אונצוטרוי פאַר דער רעגירונג מוז אָנגענומען ווערען מיט אַ קוואַליפיציר־טער מעהרהייט פון סיים, אַקטיוו וואַהל־רעכט האָ־בען וועהלער נאָר פון 24 יאָהר אָן און אַקטיוו וואַהל־רעכט האָט אויך די אַרמעע.

סענסאַציאָנעלער אַרעסט פון אַ פּאָלשען ראַבינער.

ברעסלוי, 5. (אַטע) דינסטאָג איז דאָ אַ־רעסטירט געוואָרען דער ראַבינער אויס סאַראַיעוואָ אָסקאַר פּאַפּאַ, וועלכער האָט געוואָלט פערקויפען ביכער פון דער שטעטישער ביבליאָטעק, נאָכדעם ווי ער האָט געהאַט אויסגעמעקט די שטעמפּלען.

באַלד די ערשטע אויספאָרשונג האָט פעסט־געשטעלט, אַז זיינע רבנים־דאָקומענטען זענען גע־פעלשטע און ער הייסט נאָר פרידריך האָטעלעס, וועלכער ווערט שוין לאַנג געזוכט פאַר פערשידענע פערברעכענס.

20 גראַד פראָסט אין קרים.

מאָסקווא, 5. (ספּ. טעל.) אין קרים הערשט אַ פראָסט פון 20 גראַד. דער צפון־מזרח־טייל פון שוואַרצען ים איז אינגאַנצען פערפרוירען.

ווײַטערדיגע ביודזשעט-דעבאַטע אין סיים

דרינגענדער פּאָרשלאַג פון יודישען "קאָלא".

וואַרשא, 5. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָ־רעספּאָנדענט) אויף דער היינטיגער זיצונג פון סיים איז דיסקוטירט געוואָרען דער ביודזשעט פון באַהן־מיניסטעריום.

ביי דער געלעגענהייט האָט נעג. ראַיאַ פּאָלעד־מיזירענדיג מיט'ן אינערן־מיניסטער געזאָגט, אַז נעג. סקלאַדקאָווסקי איז אַן אויסגעצייכענטער דאָקטאָר און דאַרף זיך פערנעהמען צוריק מיט'ן פאַך.

דער באַהן־מיניסטער קיהן האָט ערקלערט, אַז מ'קען נישט מאַכען קיין גרויסע אינוועסטיציעס אויף די באַהנען, ווייל זיי זענען נאָך שטאַרק בע־לאַסטעט מיט דער דילאָן־הלואה.

ביים ביודזשעט פון אַגראַר־מיניסטעריום האָט דעפּ. מאַרעיקא (פּיאַסט) געזאָגט, אַז דעפּ. וויש־ליצקי האָט היינט מעהר דעה ווי 20 מיליאָן פּוירים.

אין צוזאַמענהאַנג מיט דער רעדע פון אינערן־מיניסטער האָט דעפּ. פּוטעק ערקלערט, אַז ער קען נישט איבערגעבען די מאַטעריאַלען פון די וואַהל־מיסברויכען דעם אינערן־מיניסטער, ווייל דאָס וואָלט געהייסען איבערגעבען אַ לעמעלע אין רשות פון אַ וואָלף.

דאָס יודישע "קאָלאָ" האָט נעכטען אַריינגע־טראָגען אַ דרינגענדען פּאָרשלאַג וועגען אָפּשאַפען דעם צוואַנג צוצושטעלען פאַקטורען און פרייזען.

ענדערן די קאָנסטיטוציע

געזאַנדשאַפט און געבעטען, אַז אויב ער וועט געצוואונגען זיין צו פערלאָזען קאַבול, זאָל איהם די ענגלישע געזאַנדשאַפט צושטעלען אַן אַעראָפּלאַן.

קאַבול, 5 (א.וו.) אין קאַבול ווערען גע־מאַכט גרויסע אַרעסטען צווישען די אָרטיגע סוחרים און אינטעליגענץ, וועלכע מען איז חושד אין צוזאַמענאַרבייט מיט אַמאַנולאַה, די אַרעס־טירטע ווערען שטאַרק געפייניגט און זייער פער־מעגען ווערט קאָנפיסקירט.

וואָלדעמאַראַס האָט ווייטער מורא

פאַר'ן אויסברוך פון דער רעוואָלוציע.

דאַנציג, 5. (ספּ. טעל.) נעכטען האָבען זיך אויף די גאַסען פון קאָוונאַ בעוויזען קאַוואַלעריע־פּאַטרולען אין פולער בעוואָפנונג, די בעפעלקערונג האָט זיך פערמאַכט אין די וואוינונגען און זיך גע־ריכט אויף אַן־אויסברוך פון אַ רעוואָלוציע. די נאַכט איז אָבער אַדורך רוהיג.

די צענזור אין קאָוונאַ איז זעהר פערשאַרפט די פּרעסע טאָר נישט געבען קיין שום אינפאָרמאַצ־יעס וועגען דער לאַגע אין ליטע.

שטורם אין די שפּאַנישע וואַסערן

האָט דערטרונקען שיפען און אומגע־בראַכט מענשען.

פּאַריז, 5. (אַטע) צוליב דעם שרעקליכען שטורם אין די שפּאַנישע וואַסערן זענען פיל שיפען אין געפאַהר. די ענגלישע שיף "אַריאַ" איז ביי פּוריאַנאַ אַ־ריף אויף דער יבשה. פיל פישער־שיפען זענען אַוועקגעקומען, 26 מענשען זענען אומ־געקומען.

טראָצקי אין מאָסקווע.

אַלע ידיעות וועגען איהם שטימען נישט מיט דער ווירקליכקייט.

קאָוונא, 5. (אַטע) פון מאָסקווא מעלדעט מען, אַז טראָצקי איז דינסטאָג אונטער אַ שטאַרקער וואַך אָנגעקומען קיין מאָסקוואַ, ער האָט זיך בעזעצט אין דער אומגעגענד פון מאָסקוואַ, וואו ער וועט פער־בלייבען ביז ער וועט אָפּפאָהרען קיין אויסלאַנד.

אַלע ידיעות וועגען זיין ענטלויפען און וועגען זיין פערפאַלען ווערען אויפ'ן שוואַרצען ים שטימען נישט מיט דער ווירקליכקייט.

די פערשידענע קעניגן אין אפגאניסטאן

ליציטירען זיך אין זייערע טובות פאַר'ן פאָלק.

קאַאירא, 5 (אַטע). צווישען קאַנדאַהאַר און גהאַזני איז געקומען צו אַ גרויסע שלאַכט צווישען דעם מיליטער פון אַמאַנולאַה און די אָפּ־טיילונגען פון אַלי־אַכמעד. אויף ביידע זייטען זע־נען פערהאַן גרויסע פערלוסטען.

אַלי־אַכמעד האָט אין דזשעלאַלאַבאַד געבילדעט אַ קאַבינעט, אין וועלכען ער איז אַליין געוואָרען מיניסטער פּרעזידענט, ער האָט אַרויסגעגעבען אַן'אויפרוף צו דער אַפגאַניסטאַנישער בעפעלקערונג אין דעם אויפרוף פערפּליכטעט זיך אַלי־אַכמעד נישט צו נעהמען קיין שטייערן פון דער בעפעל־קערונג און דורכצופיהרען נאָר אַזעלכע רעפאָרמען, וועלכע זענען נישט געגען דער לעהרע פון קאָראַן, ער וועט אויך פיהרען אַ זעלבסטשטענדיגע פּאָלי־טיק בנוגע ענגלאַנד און רוסלאַנד.

האַביבולאַה איז געוועזען אין דער ענגלישער

צו דער חתונה פון אונזער פריינד ה' אַבראַם פשעדבורסקי מיט פרל. חנה באַלזאַם וועלכע איז פאָרגעקומען אין בעלגיען, גראַ־טולירען הערצליך און ווינשען פיל גליק.
עקיבא גרינבוים און פאַמיליע,
ביילע פעלד.
4239

זעלבסטשטענדיגע
אקריצע-געזעלען און שניידערינס
ווערען זאָפאָרט געזוכט.
צו מעלדען זיך ביי טרייסטמאַן, פעטריקאָווער 86.

4252 ענטשולדיגונג.
איך בעט ענטשולדיגונג ביי דער פערוואַלטונג און ביי די מיטגלידער פון דערגעהרונג־פעראיין, לאַגעווניצקאַ 4, פאַר אַרבייטען אין דער צייט פון שטרייק ביי קינרוס'ן זאַוואַדזקאַ 17 און פערזיכער, אַז מעהר וועט אַזעלכעס נישט פאָרקומען. אַלס חרטה גיב איך 25 גילדען פאַר דער פעראיינס־ביבליאָטעק.
וואָלף יאַקובאָוויטש.

TANCERZ SALONOWY
Maurycy Henrykowski
przyjmuje lekcje prywatne.
Informacje SIENKEWICZA 22, telefon 59-26
w godz. od 11-ej do 9-ej wiecz. 4240

האַנדווערקער-פעראיין, אגראַדאָווא 9.
היינט, מיטוואָך, 8 אַ זייגער אין אָוונט קומען פאָר
פאַך-פערזאַמלונגען
פון קירזשנער. אַלג. פערזאַמלונג מיט וואַהלען פון אַ פערוואַלטונג.
דאַמען-מאַגאַזין-שניידער מיטגלידער און נישט־מיטגלידער! ט.־א: וועגען דער אַקציע צום סעזאָן.
שטעפער-כאַלופניקעס טאָג־אָרדנונג: אַקציע אין פאַך.
מאָרגען, דאָנערשטאָג, 8 אַ זייגער אָוונד— אַ פערזאַמלונג פון מאָלער.
ט.־א.: צעך און אָפּמאַך מיט די אַרבייטער. 4254 די פערוואַלטונג.

דעם טיפסטען מיטגעפיהל דריקען מיר אויס דעם ה' פרעזעס
אשר קאָהן און פאַמיליע
צוליב'ן טראַגישען טויט פון זייער אונפערגעסליכען זוהן
נ. ע. אלבערט
די פערוואַלטונג פון דער געזעלשאַפט צו פערשפרייטען מלאכה און ערד־אַרבייט צווישען יודען "אָרט" אין לאָדז.

דער טיף־געטראָפענער פאַמיליע קלובט, צוליב'ן טויט פון זייער אונפער־געסליכען מאַן און פאָטער
נ. ע. דאָז קלובט
דריקען אויס דעם טיפסטען מיטגעפיהל
ד. זילבערבערג און פרוי.
4243

צו דער פערלאָבונג פון מיין אייניקעל
חיים באהם
מיט פרל. חינקע בליטשטיין
(אין אַרגענטינע) ווינש איך אַ הערצליכען מזל־טוב און אַ גליקליכע צוקונפט.
שרה באהם.

צו דער פערלאָבונג פון אונזער נעפע
חיים באהם
מיט פרל. חינקע בליטשטיין
(אין אַרגענטינע) ווינשען מיר אַ גליקליכע צוקונפט. זאָל זייער לעבענס־וועג מיט בלומען בעצירט זיין.
חיים באהם און פאַמיליע.

צו דער פערלאָבונג פון אונזער ליבען קוזין
חיים באהם
מיט פרל. חינקע בליטשטיין
(אין אַרגענטינע) ווינשען מיר זיי, אַז זייער מזל זאָל שיינען ווי די זון אין הימעל.
ישראל ראַקאָווער און כלה.

צו דער פערלאָבונג פון אונזער ליבען נעפע
חיים באהם
מיט פרל. חינקע בליטשטיין
(אין אַרגענטינע) ווינשען מיר זיי עוויגעס גליק און צופרידענהייט.
יהודית באהם מיט איהר מאַן און קינדער

גענעראַל=שטרייק אין שפּאַניען
די רעוואָלוציע נעמט אַ ברייטערע פאָרמען.

לאָנדאָן, 5 (אַטע) „דיילי מייל" מעלדעט פון דער שפּאַנישער גרעניץ, אַז די פּאָליטישע לאַגע איז נאָך נישט קלאָר און די רעוואָלוציע אין שפּאַניען איז נאָך ווייט נישט ליקווידירט.

פּאַריז, 5 (אַטע) לויט ווייטערדיגע מעלדונגען האָט דער גענעראַל־גובערנאַטאָר און וואַלענטי אַרויסגעגעבן אַ בעפעהל צו אַרעסטירען נאָך 2 גענעראַלען.

די אַרבייטער אָרגאַניזאַציעס וועלען היינט פּראָקלאַמירען אַן אַלגעמיינעם שטרייק. ס'בעשטעטיגט זיך אויך די ידיעה וועגען אַרעסט פון בלאסקא איבאַנעז אַ זוהן.

פּאַריז, 5 (אַטע) די פּאָליציי צוזאַמען מיט'ן מיליטער מאַכען אַלע אָנשטרענגונגען נישט צו דערלאָזען צום אַלגעמיינעם שטרייק. עס זענען געמאַכט געוואָרען מאַסען־אַרעסטען צווישען די אַרבייטער־אָנפיהרער.

מאַדריד, 5 (א. ו.) ווי ס'זעהט אויס זענען די טעג פון פּרימאָ־דע־ריוועראַ געצעהלטע. די ציווילע בעפעלקערונג איז פולשטענדיג אויף דער זייט פון די רעוואָלוציאָנערען.

בערלין, 5 (ספּ. טעל.) די אונרוהען אין דער שפּאַנישער אַרמעע האָבען זיך איבערגעטראָגען אין פלאָט. אין פיל ערטער איז געקומען צו בלוטיגע צוזאַמענשטויסען צווישען די אויפשטענדיגע און די מיליטער־אָפּטיילונגען, וועלכע זענען טריי געבליבען פּרימאָ־דע־ריוועראַ.

לעבענסלענגליכע פּענסיע
פאַר דער אַלמנה פון אַ יודישען געלעהרטען.

וואַשינגטאָן, (יט"א) אין קאָנגרעס און אין סענאַט איז אַריינגעטראָגען געוואָרען אַ געזעץ־פּראָיעקט צו בעשטימען אַ פּענסיע פון 150 דאָלאַר אַ חודש פאַר דער אַלמנה פון ד"ר יוסף גאָלדבערג, וועלכער איז. ווי מיר האָבען שוין מיטגעטיילט, אומגעקומען אַלס אַ קרבן פון די עקספּערימענטען, וואָס ער האָט געמאַכט פאַר דער רעגירונג, ווי אַזוי צו בעקעמפען קראַנקהייטען.

ד"ר גאָלדבערג'ס שכירות אַלס רעגירונגס־בעאַמטער האָט בעטראָפען 195 דאָלאַר אַ חודש. די פּענסיע פון 150 דאָלאַר אַ חודש, וואָס ווערט רעקאָמענדירט צו געבען דער אַלמנה, איז די גרעסטע עהנליכע פּענסיע, וואָס ווערט געגעבען אין עהנליכע פעלען.

„געלעבט און גאָרנישט דערגרייכט".
אַן אויפשריפט, וואָס אַ יודישער סוחר וויל האָבען אויף זיין מצבה.

ניו־יאָרק, (יט"א) אַ בעוואוסטער יודישער סוחר אין טרענטאָן, מאַקס ליט האָט איבערגעלאָזט אַן אָריגינעלע צוואה. אין זיין צוואה פערלאַנגט דער פערשטאָרבענער ליט דריי זאַכען:

1) מען זאָל אָנשרייבען אויף זיין מצבה פאָלגענדע אויפשריפט: „געלעבט און גאָרנישט דערגרייכט".

2) זיין פרוי זאָל נישט ווייגען נאָך איהם און זאָל חתונה האָבען, ווען זי וגעט וועלען.

3) זיין זוהן לואי זאָל חתונה האָבען מיט אַ יודיש מיידעל. אויב ער האָט חתונה מיט אַ נישט־יודיש מיידעל, זאָל ער דאַן פערלירען די רעכט אויף זיין חלק ירושה, וועלכען ער קען בעקומען בלויז דאַן, ווען ער וועט האָבען אָפּגעשפּאָרט זיינע אייגענע פינף טויזענד דאָלאַר, וועלכע ער האָט פערדינט דורך אייגענער אַרבייט.

רומעני. יוסטיץ=מיניסטער פערטיידיגט
דעם רעגירונגס-וואַהל-בלאָק מיט די ציוניסטען.

בוקאַרעשט, (יט"א) אויף דער לעצטער זיצונג פון פּאַרלאַמענט האָט אין נאָמען פון דער רעגירונג געגומען דאָס וואָרט דער יוסטיץ־מיניסטער גריגאָרי יוניאַן. מיניסטער יוניאַן איז איינער פון די בעסטע רעדנער אין לאַנד. צווישען אַנדערען האָט דער מיניסטער אויך בעריהרט די פראַגע פון וואַהל־בלאָק, וואָס די רעגירונג האָט געשלאָסען מיט די ציוניסטען, וואָס עס האָט פאָרגעוואָרפען דער רעגירונג דער געוועזענער אינערן־מיניסטער גאַנאַ. מיניסטער יוניאַן האָט געזאָגט פאָלגענדעס:

ה' גאַנאַ האָט אונז פאָרגעוואָרפען, פאַרוואָס מיר האָבען געשלאָסען אַ וואַהל־בלאָק מיט די סאָציאַליסטען און ציוניסטען. שטיצט איצט ה' גאַנאַ די „אוניאָן פון רומעניש יודען" אין איהר קאַמף געגען די ציוניסטען? (געלעכטער). „אויב מיר האָבען געפונען פאַר מעגליך צו שטיצען די ציוניסטישע בעוועגונג, אַ בעוועגונג, וואָס איז פול מיט אידעאַליזם און אין וועלכער עס נעהמען אַנטייל פיהרער פון פיל וועלט־מלוכות, פערשטעה איך נישט, למאַי מען קען אונז פאָרוואַרפען, פאַר וואָס מיר האָבען געשטעלט אויף אונזערע ליסטעס פאָרשטעהער פון די ציוניסטען. האָבען דען דערפון געליטען די יסודות פון דער מלוכה? איז עס געגען די אַלגעמיינע אינטערעסען פון'ם לאַנד? איך גלויב, אַז אַפילו ה' גאַנאַ וואָלט דאָס נישט געקענט בעהויפּטען, מיר דאַרגעגען האָבען געפונען, אַז די פּאָליטיק פון דער „אוניאָן" האָט נישט קיין זין.

אַ יוד אַלס איניציאַטאָר פון אַן אַנטיסעמיטישען
בלבול געגען סענ. יעוועלאָווסקי.

דאַנציג, (יט"א) אַ גרויסע אויפרעגונג האָט אַרויסגערופען אַ בריף, וואָס דער הוגער אַנטיסעמיטישער רעפּוטאַט האָפּענפעלד האָט פאָרגעלעזען פון דער סענאַט־טריבונע, דעם בריף האָט ער ערהאַלטען פון אַ יודישען סוחר לאַזאַר ביענקעוויטש ביי טשענסטאָכאָוו. ביענקעוויטש שרייבט. אַז דער יודישער סענאַטאָר יעוועלאָווסקי האָט, בעת ער איז געוועזען אַ העברער בעאַמטער אין דער רייכער מיליטער־פערוואַלטונג אין פּוילען, פערקויפט רעגירונגס־האָלץ צו זיינע פּריוואַטע צוועקען.

די דאַנציגער אַנטיסעמיטען פאָדערן, אַז יעוועלאָווסקי זאָל צוגעצויגען ווערען צו גערישטליכער פעראַנטוואָרטליכקייט און דעם יודישען סוחר אַרויסרופען אַלס הויפּט־עדות. סענ. יעוועלאָווסקי האָט זיך געווענדעט צום פּראָקוראָר מיט דער בקשה דורכפיהרען אַן ענערגישע אויספאָרשונג וועגען דער אַנטיסעמיטישער אַפערע געגען זיין פּערזאָן.

אויסלאַנדס=טורנע פון מאָסקווער יודישען
אַקאַדעמישען טעאַטער.
ליטוואַקאָוו פערטיידיגט גראַנאָווסקי'ן.

מאָסקווע, (יט"א) דאָ איז פאָרגעקומען אַ פערזאַמלונג פון דער געזעלשאַפט „פריינד פון מאָסקווער יודישען אַקאַדעמישען טעאַטער", אויף וועלכער דער אַרטיסט מיכאַעלס האָט אָפּגעגעבען אַ בעריכט וועגען אויסלענדישען טורנע פון טעאַטער־אַנסאַמבל. מיכאַעלס האָט פּאָלעמיזירט געגען די פאָרוואורפען, וואָס זענען געמאַכט געוואָרען דעם אַנסאַמבל דורך דער „יעווסעקציע", אַז די אַרטיסטען זאָלען האָבען אין אויסלאַנד אַנטיילגענומען אין בורזשואַזע באַנקעטען. מיכאַעלס האָט פעסטגעשטעלט, אַז אויף די אויפנאַהמען, וואָס זענען איינגעאָרדענט געוואָרען דורך די אויסלענדישע פריינד פון מאָסקווער טעאַטער האָט ער און אַנדערע אַרטיסטען געהאַלטען רעדעס אין קאָמוניסטישען גייסט.

אויף דער פערזאַמלונג איז אויך אַרויסגעטרעטען דער בעקאַנטער יודישער קאָמוניסטישער פּובליציסט און רעדאַקטאָר פון „עמעס" ליטוואַקאָוו, וועלכער האָט פערטיידיגט דעם געוועזענעם דירעקטאָר פון טעאַטער אַלעקסאַנדער גראַנאָווסקי געגען די אָנגריפען, וואָס זענען געגען איהם געמאַכט געוואָרען. ליטוואַקאָוו האָט אויסגעדריקט דעם וואונש, אַז מען זאָל אויפפאָדערען גראַנאָווסקי וואָס שנעלער צוריקצוקומען קיין מאָסקווע און איבערנעהמען די לייטונג פון טעאַטער.

פינף רבנים געשטעלט פאַר אַ משפּט.
זיי ווערען אָנגעקלאָגט אין קאָנטר=רעוואָלוציאָנערע טעטיגקייט און אין פערשווערונג געגען דער סאָוו. מאַכט.

ריגע, 4 (ספּ. טעל.) די פּרעסע האָט נאָך אַ קורצער צייט צוריק געמעלדעט, אַז פינף רבנים זענען אַרעסטירט געוואָרען פאַר אָנפיהרען אַ ישיבה אין נעוועל.

איצט האָט די יט"א צוגעשיקט אַ מעלדונג, אַז די אַרעסטירטע פינף רבנים, פּאָלאָצקאי, אוסישקין, גינסבורג, וואָלאָצניק און לעוויטאַן, ווערען געשטעלט פאַר אַ משפּט. זיי ווערען אָנגעקלאָגט פאַר קאָנטר־רעוואָלוציאָנערע טעטיגקייט, פאַר אַ פערשווערונג געגען דער סאָוויעטישער מאַכט, און פאַר אונטערהעצען די בעפעלקערונג, צו שיקען זייערע קינדער אין חדרים, וואו זיי זאָלען בעקומען אַ רעליגיעזע ערציהונג.

דער פּראָצעס געגען די פינף רבנים וועט אינגיכען פאָרקומען. זיי וועלען געמשפּט ווערען אין וועליקיע לוקי.

צירקולאַר וועגען דער שחיטה-פראַגע אין פּרייסען.

בערלין, (יט"א) דער פּרייסישער מיניסטער פאַר לאַנדווירטשאַפט האָט פונאַנדערגעשיקט אַ צירקולאַר צו אַלע לאָקאַלע רעגירונגס־אָרגאַנען, אין וועלכען עס ווערט געפאָדערט פעסטצושטעלען, וויפיל עס בעטרעפט אומגעפעהר דער פערברויך פון פלייש דורך דער יודישער בעפעלקערונג און וואָס פאַר אַ טייל מאַכט דאָס אויס פון אַלגעמיינעם בעדאַרף אין משך פון יאָהר. ווייטער דאַרפען די לאָקאַלע רעגירונגס־אָרגאַנען געבען אַן ענטפער, צי איז צוועקמעסיג, און אין וואָס פאַר אַ פאָרם, אַ געזעצליכע רעגולירונג און בעגרענצונג פון דער יודישער שחיטה, אויסשליסליך פאַר'ן בעדאַרף פון דער יודישער בעפעלקערונג.

אַנטי-יודישע באָיקאָט-פּראָפּאַגאַנדע אין בולגאַריען.

סאָפיאַ, (יט"א) אין דער שטאָט־קאַרנאַבאַט זענען פאַר די לעצטע פּראַוואָסלאַווע יום־טובים פונאַנדערגעקלעפּט געוואָרען פּלאַקאַטען, וועלכע האָבען גערופען די קריסטליכע בעפעלקערונג נישט צו קויפען אין די יודישע געשעפטען.

די יודישע קאָנסיסטאָריע אין סאָפיאַ האָט וועגען דעם ענין אינטערווענירט ביים בולגאַרישען יום מיניסטער.

אַ דענקמאַל אין ווין
פאַר'ן יוד. ערפינדער פון אויטאָמאָביל

ווין, (יט"א) די עסטרייכישע רעגירונג האָט בעשלאָסען צו שטעלען אויפ'ן פּלאַץ פאַר דער ווינער פּאָליטעכניק אַ דענקמאַל פאַר דעם אינזשיניער זיגפריד מאַרקוס, וועלכער האָט אין יאָהר 1864 ערפונדען דעם ערשטען אויטאָמאָביל. דער ערשטער אויטאָ ערפינדער זיגפריד מאַרקוס איז געווען אַ יוד. דורכ'ן שטעלען דעם דענקמאַל וויל די עסטרייכישע רעגירונג דעמאָנסטרירען פאַר דער גאַנצער וועלט, אַז דער אייגענטליכער ערפינדער פון אויטאָמאָביל וואָס האָט געמאַכט אַזאַ איבערקעהרעניש אין טראַנספּאָרט־וועזען און אין דער גאַנצער אינדוסטריע, איז געווען אַ ווינער איינוואוינער.

יודישער קאַמער=טעאַטער
לייטונג: מ. בראָדערזאָן.
צוליב טעכנישע סיבות ווערט היינט און מאָרגען, דאָנערשטאָג, גישט געשפּילט.
„אַרט"
זאַכאָדניאַ 43
פרייטאָג -- 2 פאָרשטעלונגען.
איינצעלהייטען אין די אַפישען און ווייטערדיגע אַנאָנסען.

גאַנץ לאָדז וועט זייך אויף דער פּרעסע=רעדוטע
א.נ. „געזעגנונג פון קאַרנאַוואַל" דעם 11. פעברואַר ד. י., 11 אָוו. אין פילהאַרמאָניע=זאַל
פערשידענע איבערראַשונגען. — אַ סך אַטראַקציעס. — רולעטקאַ! — 2 אָרקעסטערס. — פערשידענע איבערראַשונגען.
אַלע געסט וועהלען אויס אַ קעניגין פון לאָדז און איהרע 4 הויף-דאַמען.

Udzielam gruntownie
języka niemieckiego. Specjalność:
konwersacja i literatura.
Oferty sub.: „Inteligentna" do administracji „Najer Folksblat" 4247

Dr. med. I. WAJNBERG
CEGIELNIANA 47, tel. 26-02
אינערליכע קראַנקהייטען. ספּעציעל פאַר לונגען-און האַרץ-קראַנקהייטען, בעשטראַהלונגען און קינסטליכע נערנונג. אין דערהיים פון 3—5 נאָכמיטאָג.

6 צווירן-מאַשינען
צו 35 שפּינדלען אין 2 קרייץ=טרייב=מאַשינען צו 42 אין 46 שפּינדלען, געזוכט צו פערקויפען.
אָפערטען אונטער „F. E." אין אַדמ. פון „נייעם פאָלקסבלאַט". 4250

מעכאַנ. שלאָסעריי און שווייסערי
J. REDER
ŁÓDŹ, Konstantynowska 11
(Róg Zachodniej)
כ'נעהם אָן אַלערהאַנט שלאָסעריי-אַרבייטען צו ביליגע פרייזען און פּינקטליכע אויספיהרונג.
פּריוואַט-וואוינונג: גדאַנסקאַ 20.

צעגעלניאַנאַ 40
BIURO PRÓŚB „Sprawiedliwość"
די ביוראָ שרייבט און רעדאַגירט אַלערהאַנט ביטעס צום סאַנד גראַדזקי, סאַנד אָקרענגאָווי, ציווילנע און קאַרנע, ווי אויך סאַנד ראַזיעמטשי, אַזשאַנד סקאַרבאָווי, וועגען פאַטענטעס און וועקסעל-פּראָטעסטעס.
איבערזעצונגען אין 4 שפּראַכען.
40 צעגעלניאַנאַ 40.

יאָר ז. 6 פעברואר 1929

„נייער פאלקסבלאט"

יאָר ז. 6 פעברואר 1929

פעלקער-בונד און מינדערהייטען-פראַגע.

אויף דער לעצטער סעסיע פון דער פעלקער-ליגע אין גענף איז פאָרגעקומען אַ קאָנפליקט צווישען דייטשען אויסער-מיניסטער שטרעזעמאַן מיט'ן פוילישען אויסער-מיניסטער זאַלעסקי און שטרעזעמאַן האָט ערקלערט, אַז ער וועט אַוועקשטעלען אויף דער נייער סעסיע די פראַגע וועגען נאַציאָנאַלע מינדערהייטען. ער האָט איצט זיין צוזאָג אויסגעפיהרט: אויף דער נאָהענטסטער סעסיע פון דער פעלקער-ליגע וועט די פראַגע טאַקע אַוועקגעשטעלט ווערען.

די נאַציאָנאַלע מינדערהייטען און שוץ פאַר זייערע רעכט איז אַ זעהר קאָמפּליצירטער ענין און בפרט פאַר דער פעלקער-ליגע וועט אָנקומען זעהר שווער צו רעגולירען די פראַגע: די פעלקער-ליגע ווערט בעטראַכט דורך די מלוכות, וואָס געהערען צו איהר, אַלס אַ מין איבער-מלוכה-קערפּערשאַפט, וואָס בעגרעניצט אין אַ געוויסער מאָס די אַבסאָלוטע פרייהייט פון די איינצעלנע מלוכות, ערלעדיגט קאָנפליקטען, וואָס ענטשטעהען צווישען זיי און אַז. וו.

די איצטיגע אויפגאַבע, וואָס די פעלקער-ליגע שטעלט זיך דורכצופיהרען וועגען שיצען די רעכט פון די נאַציאָנאַלע מינדערהייטען גרייפט שוין אָן אין אַ געוויסער מאָס די אינערליכע סוּבערעניטעט פון די מלוכות בנוגע צו זייערע איינוואוינער.

בעזונדערס ווערט די דאָזיגע פראַגע קאָמפּליצירט דורכדעם, וואָס דאָ קען מען זיך נישט בעגעהן מיט קיין אַלגעמיינע פאָרמולעס. אַזעלכע עקזיסטירען שוין און האָבען די פראַגע נישט געלעזט, דאַרף מען, הייסט עס, בעטראַכטען בעזונדערע איינצעלנע פאַלען און אין יעדען פאַל אָננעהמען ענטשפּרעכענדע בעשלוסען, ענטקעגענקומענדיג טייל-ווייז אָדער אינגאַנצען די פערלאַנגען פון דעם אָדער יענעם צד.

די פראַגע פון די נאַציאָנאַלע מינדערהייטען איז זיך נאָכ'ן קריג צעוואַקסען אין אַלע מלוכות צו אַ ענין פון אַן ערשטראַנגיקער בעדייטונג, און הגם דער ווערסאַילער טראַקטאַט האָט געמיינט די זאַך צו לעזען, איז זי דוקא נאָכ'ן קריג געוואָרען נאָך מעהר פערוויקעלט.

פאַר'ן קריג איז עסטרייך-אונגאַרן געווען דאָס קלאַסישע לאַנד פון קאָנפליקטען צווישען פערשידענע נאַציאָנאַלע גרופען. דאָס צווייטע לאַנד איז געווען רוסלאַנד. עסטרייך איז געווען אַ לאַנד מיט אַ שטאַרק-ענטוויקעלטען פּאַרלאַמענטאַרישען לעבען, האָט זיך טאַקע דאָרט דער קאַמף אָפּגעשפּילט שאַרפער, און פיל דענקער פון פערשידענע ריכטונגען האָבען זיך די פראַגע בעמיהט צו לעזען טעאָרעטיש. דאָרט האָבען אויך געפונען די פּראַקטישע אָנווענדונג פיל פּאָסטולאַטען פון די נאַציאָנאַלע מינדערהייטען, וואָס זענען שפּעטער אויפגענומען געוואָרען דורך אַ רייהע מינדערהייטס-פּאַרטייען פון דער גאַנצער וועלט.

נאָכ'ן קריג זענען ענטשטאַנען נייע פּראָבלעמען פון טעריטאָריאַלע און נאַציאָנאַלע מינדערהייטען (דייטשען אין פוילען, ווייס-רוסען אויף די קרעסען) און אַזעלכע מינדערהייטען, וואָס בילדען אַ מעהרהייט אין איינינע געביטען, אַ מעהרהייט, וואָס האָט אַ נישט קיין שוואַכערע קולטור ווי די מלוכה-מעהרהייט, וועלכע בעזיצט אַן אייגענע עקאָנאָמישע סטרוקטור און אַ טיילווייזע ווירטשאַפט (כאָרוואַטען און יוגאָסלאַוויען), מינדערהייטען, וואָס בילדען אָפט אַ מעהרהייט אין זייער שטאָט (יודען) און אַז. וו.

די דאָזיגע לאַגע, וואָס האָט זיך אַזוי פערקאָמפּליצירט נאָכ'ן קריג אין די נייע מלוכות שאַפט די נויטווענדיגקייט צו זוכען אַ לעזונג פאַר דער פראַגע. די נאַציאָנאַלע מינדערהייטען גופא זענען געוואָרען אַקטיווער, שאַפען אינטערנאַציאָנאַלע אָרגאַניזאַציעס, וועלכע זוכען אַ מעגליכקייט פון אַ אַ לעזונג, וואָס זאָל קענען צופרידענשטעלען די מעהרהייט, וועלכע איז אויסער איהרע מלוכה-גרעניצען אַ מינדערהייט אין אַ צווייטער מלוכה. דייטשלאַנד געהערט צו יענע מלוכות, וואָס האָט ביי זיך אַמווייניגסטען פרעמדע מינדערהייטען און איז דערפאַר אין דער לאַגע צו זיין גרויסמוטיג; זי האָט אָבער אַ גרויסען אינטערעס צו שיצען די רעכט פון די נאַציאָנאַלע מינדערהייטען", און דורכדעם די פיל דייטשען, וואָס געפינען זיך אויסער די גרעניצען פון דער רייכשער מלוכה.

די פראַגע, אין וועלכער ס'זענען דירעקט פערינטערעסירט דער גרעסטער טייל מלוכות, וואָס געהערען צו דער פעלקער-ליגע, וועט דורך איהר מוזען אַריינגענומען ווערען אין קרייז פון איהרע פּראָבלעמען און זי וועט איהר מוזען ווידמען פיל אויפמערקזאַמקייט. די לעזונג פון דער פראַגע וועט אָבער פאָרקומען לאַנגזאַם און שווער.

ב. ר.

Dr. M. WAJNBERG
CHOROBY NERWOWE
ul. Żeromskiego 25, tel. 72-20
נעמט אָן פון 6—8 אין אָוונד.
נעמט אויך אָן אין דער לעכנ-צע „Zdrowie"
Nowomiejska 3 פון 1—2 נאָכמיטאָג. 4707

אטענטאט אויף דער עסטרייכישער יוסטיץ

דער בעפרייטער מערדער פון זשורנאליסט וואלף אנטלאפען פון וויען.

אין וויען הערשט אַ גרויסע אויפרעגונג צוליב דעם, וואָס די געשוואוירענע האָבען בעפרייט פעפלען, דעם מערדער פון יודישען זשורנאַליסט וואָלף.

די אויפרעגונג קעגען אורטייל הערשט אויך אין דייטשלאַנד. די צייטונגען שרייבען, אַז דאָ איז נישט קיין אורטייל, נאָר אַ קאַטאַסטראָפע. אין דעם טאָג, ווען אַזאַ אורטייל איז אַרויסגעגעבען געוואָרען, איז אויסגעפיהרט געוואָרען אַן אַטענטאַט אויף דער עסטרייכישער יוסטיץ. די עלעגאַנטע וויען ווערט איצט פערוואַנדעלט אין אַ באַלקאַניש דאָרף, וואו עס הערשט די בלוט נקמה. מען שפירט, אַז די געזעלשאַפט שטעהט פאַר אַן אָפּגרונד.

דער מערדער פעפעל איז ווי בעקאַנט, געווען אַ פערקויפטער זשורנאַליסט, אַ מענש, וואָס האָט גענומען שוחד און אויסגעפרעסט געלד ביי פערשידענע סוחרים. די אַנשטענדיגע זשורנאַליסטען מיט דעם יוד וואָלף בראש האָבען מיט אַלע כוחות געפרובט זיך אָפּגרעניצען פון דאָזיגען רעוואָלווער-זשורנאַליסט. מען האָט פעפלען בעזייטיגט פון זיין פּאָסטען. עס הויבען זיך אָן פּראָצעסען וועגען עהרען-בעליידיגונג, — און פעפעל כאַפּט אַרויס אַ רעוואָלווער אין געריכט-זאַל און דערשיסט וואָלפען.

ווי אַזוי האָט געקאָנט געשעהן, אַז דער מערדער זאָל בעפרייט ווערען?

עס ווייזט זיך אַרויס, אַז די געשוואוירענע זענען געווען פויערים, וואָס זענען גענצליך נישט געווען בעקאַנט מיט דער סביבה, וואו דער מאָרד האָט זיך אָפּגעשפּילט. די געשוואוירענע פערשטעהען נישט גענוג ווינער דייטש, זיי רעדען נאָך דעם דאָרפישען דיאַלעקט. דאָס האָט אויסגענוצט דער האַקענקרייצלערישער אַ-וואָקאַט ריל, וואָס פערשטעהט זיך גוט אויף דער פויערים-פּסיכאָלאָגיע.

ריל איז דער פיהרער פון די עסטרייכישע האַקענקרייצלער און ער האָט שוין נישט איינמאָל מיט דער הילף פון פערשידענע דעמאַגאָגישע קונצען, בעוויזען צו בעפרייען מערדער. אַזוי האָט ריל אויך אויסגע'פועל'ט, אַז מען זאָל בעפרייען דעם מערדער פון יודישען שרייבער בעטויער. בעטויער האָט אַרויסגעגעבען זשורנאַלען, מיט אַ סעקסועלען אינהאַלט און אַ געוויסער ראַטשטאָק האָט איהם געש*סען... ווייל דער „יוד פער'סם'ט די כשר'ע דייטשע נשמות". ריל האָט דעמאָלט אויפ'ן פּראָצעס, אַזוי בעאיינפלוסט די געשוואוירענע, אַז זיי האָבען דעם מערדער בעפרייט.

דעמאָלט האָט ריל פאַר די געשוואוירענע, די פויערים, אויסגעמאָלען אַ בילד פון זשורנאַליסטען, וואָס זענען ערגער ווי די ווילדע חיות. די זשורנאַליסטיק אין וויען איז אַ זומפּ און איין חיה מוז זיך ווערען קעגען דער אַנדערער, אויב זי וויל נישט אונטערגעהן. אויך פעפעל האָט געהאַנדעלט ווי אַן'אינסטינקט-מענש, און ער האָט דערשאָסען זיין געגנער, וואָס איז איהם דערגאַנגען אין דער פּרנסה אַריין.

ווייטער האָט ריל אַפּעלירט צו די פויערים, אַז אַזוי ווי דער דערמאָרדעטער איז שוין סיי-ווי טויט, זאָל מען לכל הפחות רחמנות האָבען אויפ'ן „אָרימען מערדער".

אומזיסט האָט דער צווייטער צד זיך בעמיהט צו בעווייזען, אַז וואָלף איז געווען אַן'אָרענטליכער מענש, און פעפעל איז אַ פערקויפטע נשמה. ער איז אַ גוטער שיסער און ער האָט זיך צוגע-רייט צום מאָרד און נאָכגעיאָגט זיין קרבן ווי אויף אַ יאַגד. — די פויערים, די געשוואוירענע, האָבען זיך געלאָזט בעאיינפלוסען פון דער לעצטער רעדע, און דאָס לעצטע וואָרט האָט געהאַט דער פיפיגער דעמאַגאָגישער פערטיידיגער.

אויף דער פּסיכאָלאָגיע פון די געשוואוירענע וואָלט געהאַט אַ ווירקונג — שרייבען די צייטונגען — ווען די אלמנה פון וואָלפען וואָלט אין געריכט געשילדע'ט אין טראַגישע בילדער איהר אומגליק, ווען זי וואָלט געפאַלען אין חלשות, — אָבער די אלמנה פון וואָלפען איז אַ צאַרטע, בעשיידענע פרוי, וואָס לעבט איבער אַלץ שטיל און טיף און זי האָט כלל נישט געפונען קיין שפּראַך פאַר די געשוואוירענע.

אַזוי-אַרום איז געשעהן דער יוסטיץ-סקאַנדאַל, וואָס האָט דערשיטערט נישט בלויז די זשורנאַליסטישע, נאָר נאָך מעהר די אַריסטאָקראַטישע קרייזען.

איין בעריהמטער ריכטער אין וויען איז דער-הערענדיג דעם אורטייל, געפאַלען אין חלשות.

וויען האָט צוליב דעם אורטייל געקאָכט ווי אין אַ קעסעל. 1 ביינאַכט איז דער אורטייל בעקאַנט געוואָרען און מענשען האָבען דעדשפּירט די גאַנצע טראַגעדיע פון דעם דאָזיגען יוסטיץ-טעות.

פעפעל דער מערדער איז באַלד נאָך זיין בעפרייאונגס-אורטייל אַוועקגעפאָהרען פון וויען, ווייל ער האָט מורא, אַז די קרובים פון וואָלפען וועלען זיך אָן איהם נוקם זיין.

אין צוזאַמענהאַנג מיט'ן אורטייל ווערט איצט אין וויען בעהאַנדעלט די פראַגע וועגען רעפאָרמירען דאָס געריכט פון די געשוואוירענע, ווייל זייערע אורטיילען ווערען צו געפעהרליך פאַר דער עפענטליכער זיכערהייט.

געלעבט צווישען קריסטען—געשטאָרבען צווישען יודען

דער גורל פון אַ רוסיש-יודישען זשורנאַליסט.

דער רעדאַקטאָר פון דער קאָונער „יודישע שטימע" ר. רובינשטיין ווידמעט אין דעם לעצטען נומער פון זיין צייטונג אַ לענגערן אַרטיקעל דעם נאָר-וואָס פערשטאָרבענעם רוסיש-יודישען זשורנאַליסט ק. ראַדין

טראַגיש איז דער גורל פון יענע בעגאַבטע, מיט אינטעלעקטועלע כוחות בעשאָנקענע יודען, וואָס ווידמען זייער לעבען און ענערגיע דעם אויפבוי פון אַ נישט-יודישער קולטור. זיי לעבען זיך, דוכט זיך, טיף אַריין אין מהות און גאַנג פון אַ פרעמדען קולטורעלען לעבען, העלפען טראָגען שווערע ציגעל צום בנין פון קולטורעלע ווערטען, אָבער סוף-סוף בלייבט בעשטיין דער היסטאָריש-קולטורעלער און פּסיכישער אָפּגרונד, וואָס טיילט אָפּ די יודישע נשמה פון אַ פרעמדען קולטור-פערמעגען. אָט דער אָפּגרונד אַנטפּלעקט זיך אָפּטמאָל פּלוצלונג, גאַנץ אומגעריכט פאַר אייגענע און פאַר פרעמדע און בו ווערסט ממש דערדריקט דערזעהענדיג, אַז די לאַנג-יאָהריגע פּראַצע, די אויפבוי-אָנשטרענגונגען האָט דער תהום אַריינגעשלונגען און אַ ווינט האָט די נשמה-קלאַנגען פון יודישען קולטור-טוער אין אַ וויסטעניש פון אָפּגעפרעמדקייט און אומפערשטענדעניש פערטראָגען...

אָט איז געשטאָרבען ראַדין. ערשט איצט נאָכ'ן טויט האָט זיך דער עולם דערוואוסט, אַז ער הייסט קלמן ב"ר יצחק. שטאַמט פון קאָוונע, פון אַ גוטער יודישער משפחה און איז פערוואָרצעלט געווען אין יודישקייט. די ברייטע געזעלשאַפט, דער לעזער-עולם האָט איהם אַנדערש גערופען. ער האָט געהייסען ניקאָלאַי איסאַקאָוויטש. אַ טאַלאַנטירטער פּובליציסט מיט אַ שאַרפער פען און מיט אַן'אומגעצוימטען פּאַטאָס, אַ סטיליסטיש-געפּוצטער שפּראַך, אַ געפיהל פאַר אויסדרוק-ניואַנסען. אַ פליסיגע, לעבעדיגע פעדער. געאַרבייט האָט ער אָבער אויסשליסליך אין רוסיש. ער איז געווען דער רעדאַקטאָר און הויפּט-אַרבייטער אין די רוסישע צייטונגען, וואָס זענען דערשינען אין ווילנע פאַר דער מלחמה: „נאַשאַ קאָפּייקאַ" און „סעוועראָ-זאַפּאַדני גאָלאָס". ווילנע האָט איהם גוט געקענט. זיין געזעלשאַפטליכען מצב, זיין אויטאָריטעט און וואָג האָט ער זיך דער-וואָרבען נאָר מיט'ן כח פון זיין פען. אַן'ערליכע, אויפריכטיגע פען געווען. און זיין אויפריכטיג און מאָראַליש אויסגעהאַלטען איז אין יענע צייטען אונטער דער השגחה פון דער צאַרישער צענזור געווען אַ בעזונדערס שווערע אויפגאַבע, וואָס האָט געפאָדערט פיל מוט און מענשליכע ווירדע.

ראַדין האָט געפיהרט זיינע צייטונגען אין גייסט פון די גוטע רוסישע אינטעליגענטישע אידעאַלען — אין די אידעאַלען פון פרייהייטליכע שטרעבונגען און גראָדליניגען רעמאָקראַטיזם. ער איז געווען דער אמת'ער קולטור-טרעגער און דער בויער פון דער רוסישער פרעסע אין אָט דעם „סעוועראָ-זאַפּאַדני קראַי".

ער האָט געבויט און פערפעסטיגט די רוסישע פּראָווינציעלע פרעסע. ביז דער רוסישער רעוואָלוציע פון יאָהר 1905 האָט די פּראָווינץ-פרעסע קוים געזשיפּעט. דאָס זענען געווען מאָגערע, בלוט-אָרימע בלעטלעך, על-פי רוב די טרוקענע פערשימעלטע „גובערנסקיאַ וועדאָמאָסטי". פאַר דער רוסישער שרייבערישער אינטעליגענץ איז געשטאַנען די אויפגאַבע, ווען ס'האָט אַ ווייע געטון מיט שטרענגע פערישע פרייהייט-ווינטלעך, צו שאַפען אַ געזונדטע פּראָגרעסיווע, לעבעדיגע טאָג-פרעסע. און איינער פון די דאָזיגע בויער איז בלי-ספק געווען ניקאָלאַי ראַדין. ער האָט אַ טויט-קלאַפּ געגעבען דער ווילנער קאַזיאָנער צייטונג, דעם שוואַרץ-מאה'דיגען „ווילענסקי וועסטניק", וואָס בלית ברירה האָט מען איהם געלייענט בלויז אין די רעגירונג-קאַנצעלאַריעס און פּאָזשאַרנע קאָמאַנדעס... געזעלשאַפטליכקייט, עפענטליכקייט, עהרליכקייט — אָט דאָס זענען געווען די רעוויזען פון ראַדין דעם זשורנאַליסט. און וואָס איז דער וואונדער, וואָס ער האָט געקריגען חשיבות אין די אויגען פון דער ווילנער געזעלשאַפט און וואָס ער איז פּאָפּולער געוואָרען צווישען די ברייטע לייענער-שיכטען?

נאָר אָט האָט אויפגעשטורעמט די מלחמה, האָט אָפּגעוויכערט די רעוואָלוציע. ראַדין ווערט מגולגל אין פּעטראָגראַד, אַרבייט אין „בירזשעוויאַ וועדאָמאָסטי", וואַנדערט אויס קיין בערלין. פערנעהמט אַ פּלאַץ אין רעדאַקציע פון „רול". ער בלייבט טריי זיין פעדער — זיין אמת'ן לעבענס-בערוף. אָבער די שכינה האָט זיך פון איהם אָפּגע-טון, זיין השפּעה איז געפאַלען. אין דער רוסישער עמיגראַציע, וואָס איז אַזוי געריכט בעזעצט מיט גרויסע רעמבאָוויע שריפטשטעלערישע און פּובליציסטישע טאַלענטען, האָט ער, דער יוד פון ווילנע, קיין ראָלע נישט געקענט שפּילען. ער האָט אָנגע-וואוירען זיין אַמאָליגע אוידיטאָריע — נישט געווען צו וועמען צו ריידען און פאַר וועמען צו קעמפען. וואָרים סוף-סוף זענען דאָך ווילד-פרעמד געבליבען פאַר איהם די רעסטאַווראַטאָרישע פּלענער און גלוס-טענישען פון די „עכט-רוסישע" פּאַטריאָטישע משוררים, וואָס גיבען דעם טאָן אין דער בערלינער רוסישער פרעסע... דאָ האָט שוין ראַדין געשריבען לויט אַלטער געוואוינהייט, אָהן גלויבען, אָהן אינערליכער התלהבות, צובראָכען און דערשלאָגען פון זיינע וואַנדערונגען און באַרעגלאָזיגקייט. און דאַן איז ער אַ פּויזש-פערמאַטערטער און גייסטיג-אָפּגע-צערטער מענש געקומען צוריק אין זיין אַלטער יודישער קאָוונע, אין אַ סביבה פון יודען און יודישע אינטערעסען, אין יענער שטאָט, וואו ער איז געבוירען געוואָרען און וואו ער האָט געהאַט לכל-הפחות ריידפּסיכאָלאָגיש אַ געוויסען אָנהאַלט, אַן'אינערליכע פערבינדונג.

...אמת, ער האָט אויך אין קאָוונע נישט גע-האַט די מעגליכקייט ווייטער צו שפּינען זיין לעבענס-פאָדעם אויפ'ן פעלד פון ריין-יודישע אינטערעסען, הגם ער האָט בלי-ספק די בענקשאַפט דערצו אַלע מאָל געשפּירט. אַזאַ מזל (?!) איז איהם שוין בעשערט געווען... אָבער ער איז דאָך געקומען נעהנ-טער צו יודען און אָט דער לעבעדיגער בעריהר מיט זיין אָרגאַנישער סביבה האָט איהם אַביסעל אָפּגע-פרישט און אויפגעמונטערט. ער האָט נאָך גע-חלומ'ט אויפגעריכט צו ווערען דורך דער יודישער זשורנאַליסטיק. איינמאָל האָט ער אַפילו געבראַכט אין אונזער רעדאַקציע אַן'אַרטיקעל, געשריבען אייגענהענטיג אין יודיש אויף אַ יודישער טעמע. די שפּראַך איז ביי איהם געווען פערגרייזט און פער-רייטשמערישט, אָבער דער אַרטיקעל איז געווען דורכגעדרונגען מיט אַ וואַרימען יודישען געפיהל.

ער האָט אַפילו פאַר זיך דערזעהן אַ וויכטיגע יודיש-נאַציאָנאַלע שליחות, ווי ער פלעגט זיך אויס-דריקען. געשוואוירענע פּאָגראָמשטשיקעס און פער-דער-באַנדיטען האָבען, ווי בעקאַנט, אָנגעשריבען פיל שריפטען וועגען דער כלומרשטער בעטייליגונג פון יודען אין דער דערמאָרדונג פון ניקאָלאַי דעם 2-טען. דאָס זאָל דינען אַלס מאַטעריאַל פאַר אַ שוידערליכער יודען-פיינדליכער בלוט-העצע. אין ראַדינען האָט אַ ציטער געטון די יודישע נשמה-סטרונע. ער האָט אָנגעשריבען אין רוסיש אַ גרויס ווערק, וואו ער בעווייזט, אַז ס'ווערט געשאַפען אַ נייער שקר-בלבול אויף יודען, אַז דער לעצטער רוסישער אימפּעראַטאָר איז געפאַלען פון ריין-רוסישע הענט. דאָס איז אַ שטאַרקע אַפּאָלאָגיע. אַן'ערנסטער פרוב צו בעקעמפען אַ נייע בלוט-לעגענדע. ער האָט פאַר מיר איינינע קאַפּיטלעך פאָרגעלייענט. די שריפט איז געשריבען מיט האַרץ און מיט פיין. ס'איז אַ שאלה, צי האָט בכלל געלוינט צו פטר'ן אַזוי פיל צייט און אַרבייט, כדי צו פּאָלעמיזירען מיט איבערציינגטע שוואַרץ-מאה'ניקעס, וואָס האָבען אַליין דעם גרעסטען אומגליק געבראַכט אויף זייער „טייערען פּאָטערלאַנד". אָבער ראַדין האָט על-כל-פּנים גוט געמיינט און איז געטריבען געוואָרען צו זיין אַרבייט דורך אַ גוטען יודישען געפיהל און נישט ער איז שולדיג, וואָס ער האָט פאַר זיין ווערק קיין פערלעגער נישט געפונען...

און אָט איז ער פון דער וועלט אַוועק, צווישען יודען געשטאָרבען, צו קבורת-ישראל געבראַכט גע-וואָרען (ווענען פיל פון זיינע קאָלעגען, רוסיש-יודישע זשורנאַליסטען, לאָזט זיך דאָס נישט זאָגען...) און איז דורך אַ יודישען עולם צו זיין אייביגער רוה בעגלייט געוואָרען. קיין איין רוס, קיין איין פערטרעטער פון אַ רוסישער געזעלשאַפט, קיין איין רוסישער קולטור-טוער אָדער צייטונגס-מענש איז צו דער לויה נישט געקומען, — איז נישט געקו-מען זאָגען זיין אָפּשייד-וואָרט אַ מענשען, וואָס האָט זיין לעבען אָפּגעגעבען דער האָרעוואַניע פון דער רוסישער פרעסע און רוסישער קולטור!...

ניַיער פאָלקסבלאַט

דאָס לאָדזער לעבען

ניַיער פאָלקסבלאַט

6 מיטוואָך — כו שבט תרפ"ט

פעברואר

זון-אויפגאַנג 7.10

זון-אונטערגאַנג 4 03

אויף פרויען

מעגען זיין לאַווניקעס אין די אַרבייטס-געריכטען.

(וו) מיט אַ פּאָר וואָכען צוריק איז געוואָרען אַקטועל די פראַגע פון וואַהלען און נאָמינאַציע פון לאַווניקעס אין די אַרבייטס-געריכטען.

אַזוי ווי די מאַכט האָט אויסגעשטראָכען די קאַנדידאַטורען פון פרויען אויף לאַווניקעס אין אַרבייטס-געריכטען, האָבען אַלע אָרגאַניזאַציעס פון אינטעלעקטועלע אָנגעשטעלטע זיך געווענדעט צו זייערע צענטראַלעס אין וואַרשא, אַז זיי זאָלען אונטערנעהמען אַנ'אַקציע אין יוסטיק-מיניסטעריום מען זאָל צולאָזען פרויען אַלס לאַווניקעס אין די אַרבייטס-געריכטען.

נעכטען האָט אַ דעלעגאַציע פון די לאָדזער אינטעלעקטועלע אָרגאַניזאַציעס איבערגעגעבען אַנ'אויספיהרליכען מעמאָריאַל אין דער פראַגע דעם וויצע-מיניסטער שיעטשקאָווסקי.

דער וויצע-מיניסטער האָט ערקלערט, אַז דאָס געזעץ ענטהאַלט נישט קיין שום פונקטען, וועלכע זאָלען שטערען צו וועהלען פרויען גלייך ווי מענער אַלס לאַווניקעס. צוליב דעם איז צו האָפען, אַז די פראַגע וועט אינגיכען אויפגעקלערט ווערען און אין די אַרבייטס-געריכטען וועלען זיצען פרויען ביים בעהאַנדלען ענינים אין צוזאַמענהאַנג מיט'ן אָפּהיטען די פרויען-אַרבייט.

גרויסע שטראָפען

פאַר שפעקולירען מיט קויהלען.

אין צוזאַמענהאַנג מיט דער קויהלען-שפעקולאַציע, וועלכע איז ענטשטאַנען צוליב דער שלעכטער קאָמוניקאַציע בעת די פרעסט, האָט די מאַכט אַרויסגעגעבען אַ גאַנצע רייה פעראָרדנונגען געגען די סוחרים, וועלכע בעהאַלטען זייערע קויהלען אויף שפעקולאַציאָנס-צוועקען. עס דראָהט זיי אַ גרויסע שטראָף.

יודישע

בעפעלקערונג-סטאַטיסטיק.

(—) אין פערלויף פון חודש יאַנואַר זענען אין ראַבינאַט-קאַנצעלאַריע רעגיסטרירט געוואָרען: 301 געבורטען, 188 טויט-פאַלען, 185 חתונות און 15 גט'ן.

פערבאָט פון אַלקאָהאָל

פאַרשלאַג פון ראַטמענער.

(וו) אַ גרופּע לאָדזער ראַטמענער פּראָיעקטירען אַריינצוטראָגען אויף דער נאָהנטסטער זיצונג פון שטאָט-ראַט אַ פאָרשלאַג, אַז ס'זאָל פערבאָטען ווערען דאָס פערקויפען פון אַלקאָהאָל-משקאות. אויב דער פאָרשלאַג זאָל אָנגענומען ווערען דורכ'ן שטאָט-ראַט, וועט דאַן איינגעאָרדענט ווערען אַ פּלעביסציט אין לאָדז.

אַפּטייקען

היינטיגע נאַכט-דיזשורען.

(ב) מ. ליפּיעץ (פעטריקאָווער 193), מ. מײַלער (פעטריקאָווער 46), וו. גראָשקאָווסקי (קאָנסטאַנטינער 15), פערעלמאַן (צעגעלניאַנאַ 64) ה. ניצווייראָווסקי (אַלעקסאַנדראָווסקאַ 37), אַ. פּאָטאַש (פּלאַץ קאָשטשעלני 10).

Dr. med. J. LUBICZ

ORTOPEDA, Gdańska 28, tel. 41-46

קראַנקהייטען פון די ביינער, געלענקען, פערקרימונגען פון די פּלייצעס און גלידער.

איינענע פּראַצאַוניע פון ועמעליכע ...

... ליכט ... א. ז. וו.

... פון 5—7 אין אָוונט.

די לויה פון טשעשינסקי'ן איז נעכטען פאָרגעקומען.

נישט קוקענדיג דערויף, וואָס די לויה פון טשעשינסקי'ן, אַלבערט קאָהנ'ס מערדער, איז געווען געמאָלדען אויף היינט ביי טאָג, איז נעכטען 9 אַ זייגער אינדערפריה די לויה שוין פאָרגעקומען. מען האָט דעם טויטען קערפער אַרויסגעפיהרט פון דעם זעלבען אָרט פון וואַנעט מען האָט אַרויסגעפיהרט אויף דעם ערמאָרדעטען אַלבערט קאָהן, פון פּראָסעקטאָריום אויף לאָנקאָווע.

די קבורה איז פאָרגעקומען אויף דעם אַלטען קאַטוילישען צמענטאַזש אין דאָלי. צו דער לויה זענען געקומען אַ חוץ די נאָהענטסטע קרובים און בעקאַנטע אויך פיל אַרבייטער.

ווי מיר דערוויסען זיך, ווערען צווישען די אַרבייטער אָרגאַניזירט זאַמלונגען לטובת טשעשינסקי'ס קראַנקער מוטער.

* * *

(וו) אַזוי ווי טשעשינסקי האָט אַלס אַרבייטסלאָזער, שוין פערלוירען דאָס רעכט צו קבורה-אונטערשטיצונג פון קראַנקען-קאַסע, האָט די קראַנקען-קאַסע אָפּגעזאָגט דער פאַמיליע אַזאַ אונטערשטיצונג אַרויסצוגעבען. די קלאַנגען, אַז די קראַנקען-קאַסע האָט זיך אָפּגעזאָגט אַרויסצוגעבען די אונטערשטיצונג דערפאַר, וואָס טשעשינסקי איז געווען אַ מערדער — זענען נישט אמת.

הלוואות פאַר די זעלבסטפערוואַלטונגען

(ב) די וואָיעוואָדזטווע האָט בעקומען אַ צירקוליאַר וועגען קאָמונאַלען פאָנד אויף הלוואות און אונטערשטיצונגען פאַר די זעלבסט-פערוואַלטונגען.

די אונטערשטיצונגען וועלען קענען אויסגעפיהרט ווערען ערשט דאַן ווען דער פאָנד וועט האָבען 8 מיליאָן זל. דאָס קען געשעהען ערשט אין עטליכע חדשים אַרום. ביז צו דער צייט איז איבריג זיך צו ווענדען נאָך אונטערשטיצונג.

דער צירקוליאַר איז אַרויסגעשיקט געוואָרען צוליב דעם, וואָס די קלענערע זעלבסט-פערוואַלטונגען ווענדען זיך אַלע מאָל אין מיניסטעריום נאָך אונטערשטיצונג.

די קרעדיטען וועלען ערטיילט ווערען אויף 3—6 און 12 חדשים און וועלען קענען פערלענגערט ווערען מאַקסימום אויף 2 יאָהר. די הלוואה דאַרף געזיכערט ווערען מיט די איינקונפטען פון געוועהנליכען בודזשעט.

וויל דערשטעכן זיין געליבטע אין געריכט

מערקווירדיגער פאַל אין לאָדזער קרייז-געריכט.

(2) אין קרייז-געריכט איז נעכטען פאָרגעקומען פאָלגענדער מערקווירדיגער פאָרפאַל.

עס האָט געדאַרפט פאָרקומען דער פּראָצעס געגען אַ געוויסען סטאַניסלאַוו האָלאַק, וועלכער איז דעם 24 נאָיעמבער בעפאַלען זיין געליבטע עמיליע אייכעל, אין דער וואוינונג פון איהרע בעקאַנטע — פאַמיליע ענגדער (אַל. 1 מאַי 8) און מיט אַ מעסער זי אַדורכגעשטאָכען, אַזוי, אַז זי איז עטליכע חדשים געלעגען אין שפּיטאָל, וואו מען האָט איהר געהיילט די וואונדען.

נעכטען, ווען עס האָט געדאַרפט פאָרקומען דער פּראָצעס, האָט מען דעם בעשולדיגטען האָלאַק אַריינגעפיהרט אין געריכטס-זאַל. אויפ'ן וועג אין קאָרידאָר האָט ער בעמערקט זיין געוועזענע געליבטע עמיליע. ער איז אַריין אין אַזאַ ווילדען כעס געגען איהר, אַז ער האָט ביי איינעם פון די עקסקאָרדירענדע פּאָליציאַנטען אַרויסגעכאַפּט די שווערט און זיך געוואָרפען אויף עמיליען. דער צווייטער פּאָליציאַנט האָט זיך אָבער באַלד אָריענטירט, געכאַפּט האָלאַקען פון הינטען ביי דער האַנד, די האַנד אויסגעדרעהט און די שווערט אַרויסגעריסען. אין געריכטס-בנין איז ענטשטאַנען אַ שרעקליכער טומעל.

וועגען דער געשעהעניש האָט מען באַלד מיטגעטיילט דעם פּראָקוראָר מאַנדעצקי, וועלכער האָט צוזאַמענגעשטעלט אַ פּראָטאָקאָל געגען האָלאַק'ען פאַר פּרובען בעגעהן אַ מאָרד אין געריכטס-בנין.

נאָך דעם מאָרפאַל איז פאָרגעקומען דער פּראָצעס. דאָס געריכט האָט פערמשפּט האָלאַקען, פאַר פּרובען דער'הרג'ענען די אייכעל אויף 10 יאָהר שווערע טורמע.

וויסענשאַפטליכע זיצונג

אין דער לאָדזער אָפּטיילונג פון „טאָז".

נעכטען איז אין לאָקאַל פון „טאָז" פאָרגעקומען די אָרדענטליכע זיצונג פון דער וויסענשאַפטליך-סטאַטיסטישער סעקציע ביי „טאָז".

אויפ'ן גרונד פון לעצטענס ערשינענע אַרבייטען פון יודישען וויסענשאַפטליכען אינסטיטוט (שריפטען פאַר עקאָנאָמיק און סטאַטיסטיק. — י. קאָראַלניק, צו דער פראַגע וועגען די טויט-סבות ביי יודען און אַנדערע) האָט דער ביוראָ-לייטער פון דער לאָדזער „טאָז"-אָפּטיילונג ד"ר מ. שוואַלבע רעפערירט וועגען די קראַנקהייטען און שטערבליכקייט צווישען יודען, און איבערהויפּט וועגען שטערבליכקייט פון טובערקולאָזע.

דער רעפערענט האָט אויסגענוצט זיין רעפעראַט, כדי אויך גרינדליך צו בעקענען די פערזאַמעלטע דאָקטוירים וועגען דער ענטשטעהונג און ענטוויקלונג און לעצטע וויסענשאַפטליכע אַרבייטען פון יודישען וויסענשאַפטליכען אינסטיטוט.

דער רעפעראַט האָט אַרויסגערופען אַ גרויסען אינטערעס צווישען די צוהערער און אַ לעבהאַפטע דיסקוסיע. אין דער דיסקוסיע איז אָנגעוויזען געוואָרען אויף דעם גרויסען וויסענשאַפטליכען ווערט פון די דערמאָהנטע אַרבייטען, אויף די נייע אַנשויאונגען, וועלכע דער מחבר זעצט אַדורך אין דעם העכסט אינטערעסאַנטען געביט פון יודישער ביאָלאָגיע און פּאַטאָלאָגיע. אויף דעם פאָרשלאַג פון רעפערענט, וועלכער איז הייס אונטערשטיצט געוואָרען פון פאָרזיצענדען פון דער סעקציע ד"ר ל. שיפּמאַן, איז בעשלאָסען געוואָרען זיך שטעלען אין קאָנטאַקט מיט דער עקאָנאָמיש-סטאַטיסטישער סעקציע ביי דעם יודישען וויסענשאַפטליכען אינסטיטוט, כדי וויסענשאַפטליך צו בעאַרבייטען די מאַטעריאַלען, וועלכע געפינען זיך אין דער לאָדזער „טאָז"-אָפּטיילונג.

דעם פאָרשלאַג פון ד"ר שוואַלבע צוזוטרעטען צו גרינדען אין לאָדז אַנ'אָפּטיילונג פון דער געזעלשאַפט „פריינד פון יודישען וויסענשאַפטליכען אינסטיטוט" איז בעשלאָסען געוואָרען צו בעטראַכטען אויף דער קומענדיגער זיצונג.

ער טויג זיך צו אלעם:

צו אַדוואָקאַטור, דאָקטאָריי און צו תפיסה.

(וו) אין ראַדאָמסק און אין ראַדאָמסקער פּאָוויאַט האָט אַ שטיקעל צייט „פּראַקטיצירט" אַ „דאָקטאָר", וועלכער האָט פאַר זיינע וויזיטען גענומען בעשיידענע לויהנען — פון 4 זלאָטעס אָן ביז אַ פלעשעל בראָנפען.

אַזוי ווי זיינע פּאַציענטען זענען מעהר אויסגעשטאָרבען ווי געזונד געוואָרען, האָט זיך וועגען דעם דאָקטאָר דערוואוסט די ראַדאָמסקער פּאָליציי.

די אויספאָרשונג האָט בעוויזען, אַז „דאָקטאָר גאָזדאַק" שטאַמט פון לאָדז, וואו ער האָט אַ לענגערע צייט זיך בעשעפטיגט מיט „אַדוואָקאַטור" און געדרעהט זיך אין די געריכטען, גענומען פיהרען פּראָצעסען א. ד. ג. ווען ער איז אַריינגעפאַלען מיט דער פּרנסה האָט ער זיך גענומען צו אַנ'אַנדערע אינטעליגענטער פּראָפעסיע — צו דאָקטאָריי.

דעם שווינדלער האָט מען אַרעסטירט. ער הייסט וויקטאָר אַלשיץ און שטאַמט פון בזשעזשין.

2 חדשים טורמע פאַר שטרייק-טעראָר.

(2) בעת'ן אַלגעמיינעם טעקסטיל-שטרייק איז אַ המון בעפאַלען די טראַמוואַיען, וועלכע האָבען געבראָכען דעם שטרייק און האָבען אויף רוג ציגעל גאַס געוואָלט פערהאַלטען אַ טראַמוואַי-וואַגאָן. די אָנגעקומענע פּאָליציי האָט פערהאַלטען די פרוי אַנאַ בוזשינסקאַ (שאַרע 14). געגען איהר איז פערפיהרט געוואָרען אַ פּראָצעס און נעכטען איז ער פאָרגעקומען אין היגען קרייז-געריכט. דער פּאָליציאַנט, וועלכער האָט זי פערהאַלטען, האָט פעסטגעשטעלט, אַז זי האָט מיט אַ שירם אויסגעקלאַפּט אַ שויב אין טראַמוואַי-וואַגאָן און שפּעטער זיך געווענדעט צום המון, אַז מ'זאָל זי אָפּשלאָגען.

דאָס געריכט האָט די בוזשינסקאַ פער'משפט אויף 2 חדשים טורמע און אָפּגעלעגט דאָס אויספיהרען דעם אורטייל אויף 2 יאָהר.

אַ נייער ווירטשאַפטליכער זשורנאַל.

(—) די טעג האָט אין לאָדז אָנגעהויבען צו ערשיינען אַ חודש-זשורנאַל אויף פויליש א. נ. „לודזקי גלאָס אַביוואַטעלסקי". דאָס וועט זיין דער אָרגאַן פון די לאָדזער הויז-בעזיצער און ווירטשאַפטליכע ספערען. דער זשורנאַל ווערט רעדאַגירט דורכ'ן געוועזענעם סיים-דעפּוטאַט פּריזע. אינ'ם ערשטען נומער זענען פאַראַן אַרטיקלען פון ה' העלמאַן, דירעקטאָר פון קרעדיט-געזעלשאַפט גאַיעוויטש, פערשידענע אינפאָרמאַציעס א. אַ. וו.

דער ראַדזינער רבי ר' מרדכי יוסף אליעזר בן הדסה איז זעהר קראַנק. אַלע יודען ווערען געבעטען מתפלל צו זיין פאַר'ן געזונד פון רבי'ן. מ'האָט געזאָלט אויך גוזר-תענית זיין, אָבער דאָס איז נישט געשעהן צוליב דער הערשענדער גריפּע.

קאַמף

געגען בעטלעריי.

(מ) דער קאַמף מיט'ן בעטלעריי ווערט דורך דער שטעטישער מאַכט צוזאַמען מיט דער געריכטליכער און אַדמיניסטראַטיווער, סיסטעמאַטיש אַדורכגעפיהרט.

די בעטלער, וועלכע ווערען געכאַפּט אויף דער גאַס ווערען אָפּגעשיקט אין דער אָפּטיילונג פון געזעלשאַפטליכער שוץ און פון דאָרטען גרופּירט אין די אַרבייט-הייזער אָדער אין זקנים-הייזער. די יוגענטליכע ווערען אָפּגעשיקט אין די ערציהונגס הייזער.

די געזעלשאַפטס-רייזע קיין א"י.

דער פרויען-פעראיין „וויזא" בעט אונז מיטצוטיילען:

אַלע וואָס האָבען זיך פערשריבען אויפ'ן אויספלוג קיין פּאַלעסטינאַ דורך וויען, איטאַליען, עגיפּטען, ווערען געבעטען אין פערלויף פון דריי טאָג צושטעלען זייערע פּעסער און האַנד-געלד, ווייל די צייט איז קורץ און די פּראָצעדור פון דערהאַלטען אַנ'עגיפּטישע וויזע דויערט לאַנג. די פּעסער און האַנד-געלד נעהמען אָן: פרוי צאָהן-אַרצט אַ. רעזניק (נאַרוטאָוויטשאַ 2) און פרוי ד"ר וו. ספּעקטאָר (פּעטריקאָווער 107).

Dr. med. STUPEL

.12 Szkolna 12.

ספּעציאַליסט פאַר הויט-, האָר און ווענערישע קראַנקהייטען

פענער - שוועכע, לישײַ און ראַק, רענטגען-שטראַהלען און קוואַרץ- ליכט, עלעקטראָ-טעראַפּיע.

נעהמט אָן פון 6 ביז 9 אין אָוונט.

טראגישער סוד פון א יונגער פרוי.

זי איז ערצויגען געוואָרען ביי פּויערים. וועלכע זי האָט געהאַלטען פאַר איהרע עלטערען.—אויף שריט און טריט האָט מען איהר פאַרפאָלגט אלס יודיש קינד.—איהר גאַנץ לעבען געהט דורך אונטער'ן צייכען פון אַ שרעקליכען סוד.—איהר מאַן שלאָגט איהר און פּייניגט איהר מורא'דיג.—געליבטע פון איהר מאַן בעגיסען איהר מיט וויטריאל.—איצט ליגט זי א קראַנקע אין אַ לאָדזער שפּיטאָל.—ווער זענען מיינע יודישע עלטערען?". וויינט די פרוי מ'זאָל איהר ענטדעקען דעם סוד פון איהר לעבען.

אין אַ היגען שפּיטאָל איז די טעג פאַרגעקומען אַ פאַל, וואָס האָט אויפגערודערט דעם גאַנצען שפּיטאָל און וואָס וועט אפשר האָבען אַ השפּעה אויפ'ן ווייטערדיגען לעבענסגאַנג פון אַן'אומגליקליך יונגער פרוי.

אינ'ם ראָזיגען שפּיטאָל געפינט זיך

א פרוי פון א יאהר 25—26.

זעהר אַ שעהנע מיט סמנים פון אַ וואונד אויפ'ן געזיכט און מיט זעהר אַ קרענקליך אויסזעהען. די פרוי רעדט נאָר אַ פּויעריש פּויליש, אָבער איהר אויסזעהען איז פון אַ שטעטישער מעהר אינטעליגענטער פרוי פון מיטעלשטאַנד. לעצטענס איז זי שוין אַ ביסעל געקומען צו זיך און אָנגעהויבען אַראָפּ־געהען פון בעט און ווען נישט ווען כאַפּען אַ שמועס פערוועקסלען אַ פּאָר ווערטער מיט די אַנדערע קראַנקע פון שפּיטאָל און מיט די געסט, וועלכע קומען צו זיי אויף בעזוך.

מיט אַ פּאָר טעג צוריק איז צו איהרען אַ קראַנקען ברודער אין שפּיטאָל

געקומען אויף בעזוך א יונגע יודישע פרוי.

בעת זיי האָבען צווישען זיך געפיהרט דעם שמועס איז פערבייגעגאַנגען די קראַנקע פרוי ג. די בעזוכערין האָט געפרעגט דעם ברודער, ווער איז עס די יודישע פרוי, אויף וואָס זי איז קראַנק און ווען זי האָט דערהערט פונ'ם ברודער, אַז די פרוי איז אַ קריסטליכע, האָט זי זיך נישט איינגעהאַלטען און זיך געווענדעט צו דער פרוי מיט די ווערטער:

איהר זייט אזוי ענליך צו אַ יודישקע,

אַז איך בין געווען זיכער, אַז איהר זייט טאַקי אַ יודישע פרוי", ווען יענע האָט דערהערט די ווערטער האָט זי אויסגעבראָכען

אין א היסטערישען געוויין.

ס'האָט געדויערט אַ לענגערע צייט, ביז מ'האָט זי ווי ס'איז בערוהיגט, און דאַן איז די קראַנקע פרוי ג. אַוועק מיט דער שוועסטער פונ'ם קראַנקען אין אַ בעזונדער צימער און איהר דערצעהלט פאָלגענדע

העכסט-סענסאַציאָנעלע און האַרצ-רייסענדע געשיכטע:

די פרוי, מיר וועלען זי אָנרופען — אַנאַ, איז איצט אַלט 26 יאָהר און איז ערצויגען געוואָרען אין אַ פּוילישער פּויערישער פאַמיליע. אין דער פאַמיליע זענען אַ חוץ די עלטערען — פאָטער און מוטער — געווען 8 קינדער. די קינדער האָבען זיך געלערנט אין אַ שולע, זי — אַנאַ — האָט קיין שולע נישט בעזוכט, זי האָט זיך אָבער אַליין אויסגעלערנט לייענען פּויליש. קליינערהייט פלעגען איהר די קינדער, מיט וועלכע זי פלעגט זיך שפּילען און אַפילו איהרע אייגענע שוועסטער נאָכשרייען

„זשידובקאַ".

ווען זי האָט זיך אָנגעפרעגט ביי דער מוטער, פאַרוואָס די קינדער רופען זי אַזוי, האָט איהר די מוטער ערקלערט, אַז זי איז אַ ביסעל ענליך צו אַ יודישקע, רופט מען זי דערפאַר אַזוי. די ראָזיגע תשובה האָט אַנאַ גענומען פאַר ריכטיג געלט און האָט זיך מיט דעם צופרידענגעשטעלט, הגם ס'האָט איהר פערדראָסען הלמאי מ'רופט זי אַזוי.

ווען אַנאַ איז אַלט געוואָרען 16 יאָהר, האָבען איהר די עלטערען

חתונה געמאכט מיט א יונגען פאלאַק

פון זייער סביבה. באַלד נאָך דער חתונה האָט דער יונגער מאַן אָנגעהויבען פייניגען זיין „זשידובקע", ער פלעגט זי אָפּט שלאָגען. דער צונאָמען „זשידובקא" זענען שוין געוואָרען אַ שטענדיגער ביינאָמען פון דער אומגליקליכער פרוי. ווען עמיץ פון די אַרומיגע פלעגט נישט קענען צוזעהען דעם צער פון דער יונגער פרוי, וואָס איז נאָך געווען אַ קינד, פלעגט דער „צאַרטער" מאַן

איינרוימען עפּיס אויפ'ן אויער

און דאָס פלעגט די שכנים אַזוי איבערצייגען, אַז זיי פלעגען זיך באַלד אָפּטראָגען. אַנאַ האָט עס בעמערקט, האָט אָבער בשום אופן נישט געקענט דערגעהן אין וואָס בעשטעהט דער סוד, וועלכען איהר מאַן פלעגט איינרוימען און וואָס האָט איהם בערעכטיגט אין זייערע אויגען. זי האָט ווייטער געליטען און פלעגט זיך פערקלאָגען פאַר איהר מוטער, יענע האָט איהר אָבער קיין שום ראַט נישט געגעבען. ווען דער מאַן אָבער האָט אָנגעהויבען

אהיימברענגען קאָכאַנקעס

און זיך איננאַנצען נישט זשענירט פאַר זיין פרוי, האָט אַנאַ אָנגעהויבען פּראָטעסטירען. די פּראָטעסטען האָבען אָבער קיין פּעולה נישט געבראַכט. דערווייל איז אַנאַס פאָטער געשטאָרבען. מ'האָט די ירושה פערטיילט צווישען אַלע קינדער, אַנאַ האָט גאָרנישט בעקומען האָט זי זיך געווענדעט צו דער מוטער נאָך איהר חלק ירושה און בעקומען אַ תשובה:

„דיין ירושה וועסטו בעקומען פון דיינע עלטערן",

איז אַנאַ געוואָרען איבערראַשט פון דער ראָזיגער תשובה און איז צוגעשטאַנען צו דער מוטער, זי זאָל איהר פערטייטשען די ווערטער און זאָל איהר אויפקלערען ווע:ען וואָס ס'האַנדעלט זיך, ווער איז זי א. אַ. וו.

די מוטער האָט איהר נישט געוואָלט גאָרנישט דערצעהלען, אָדער סוף כל סוף האָט זי איהר

אונטער אַ שטרענגען סוד

ענטדעקט, אַז אַנאַ איז נישט איהר אייגענע טאָכטער: זי איז אַ קינד פון רייכע עלטערען און איז געבראַכט געוואָרען צו זיי, ווען זי איז אַלט געווען 3 טעג. אַנאַס עלטערען זענען געשטאָרבען, ווער זיי זענען איז אַ סוד, וועלכען זי, די מוטער, וועט קענען ענטפּלעקען נאָר

ווען זי וועט זיך געפינען אויפ'ן טויטען בעט.

מעהר האָט זי גאָרנישט געוואָלט זאָגען. אַנאַ איז אַ נידערגעשלאָגענע אַוועק פון איהר צוריק צו איהר מאַן.

איינמאָל בעת אַ טומעל, וואָס איז ענטשטאַנען, ווען איהר מאַן האָט געמאַכט אַן'אַוואַנטורע, איז צו איהר צוקומען עפּיס אַ יוד, געלבפּיש און איהר אויסגעדריקט זיין רחמנות, ער האָט עפּיס געוואוסט, האָט איהר עפּעס געוואָלט, זעהט אויס, דערצעהלען, אָבער ער האָט מורא געהאַט פאַר איהר מאַן מיט זיינע פריינט און איז פערשוואונדען, אַזוי אַז אַנאַ האָט פון איהם גאָרנישט געקענט דערגעהן.

די בעציהונג פונ'ם מאַן צו אַנאַ'ן האָט זיך אַלץ פערערגערט. ער האָט אָפען געהאַלטען זיינע קאָכאַנקעס ביי זיך אין שטוב אין אַנאַס אָנוועזענהייט. האָט אַנאַ זיך רעזיגירט און אָנגעגעבען אין ביסקופּאַט אויף אַ סעפּאַראַציע — (שיידונג). דער ביסקופּאַט האָט די סעפּאַראַציע אַרויסגעגעבען און אַנאַ איז געבליבען וואוינען אין אַ צימער, וואָס איז אָפּגעטיילט געוואָרען פונ'ם מאַנ'ס וואוינונג אין לאָדז. דער מאַן איז געבליבען וואוינען דערביי אין אַ צימער מיט אַ קיך. דער מאַנס קאָכאַנקע מיט איהרע פריינט זענען געווען איפערזיכטיג אויף דער „זשידובקע" און איינמאָל האָט מען זי אָפּגעהיט און

בעגאָסען מיט וויטריאָל.

על פּי נס איז אַנאַ אָפּגעקומען בלויז מיט אַ פּאָר לייכטע וואונדען און די אָנפאַלער זענען אַרעסטירט געוואָרען און גענען זיי ווערט געפיהרט אַ פּראָצעס. אינטערעסאַנט, אַז בעת דער אויספאָרשונג האָבען זיי ערקלערט, אַז די „זשידובקע" האָט עס אַליין זיך אָפּגעגאָסען מיט וויטריאָל.

צוליב דעם, וואָס אַנאַ'ן איז אויסגעקומען זיך צו טרעפען מיט'ן מאַן, פלעגען צווישען זיי פאָרקומען קריגערייען און אָפט פלעגט אַנאַ בעפאַלען ווערען אז זאַריינקריגען גאַנץ שטאַרקע קלעפּ.

דערווייל האָט אַנאַ אָנגעהויבען אַריינטראַכטען אין דעם איבערגעלעבטען. די מוטער האָט איהר גאָרנישט געוואָלט זאָגען, ווער ס'זענען איהרע אמת'ע עלטערען. ווען ס'פלעגט אויסקומען מיט איהר וועגען דעם צו רעדען, פלעגט זי פערציטערט ווערען און ערקלערען, אַז ס'איז אַ סוד, וועלכען זי קען נישט ענטדעקען, אַנאַ דאַרף זיין צופרידען און דאַנקבאַר, וואָס מ'האָט איהר געגעבען אַ נאָמען. גיען זי האָט זיך אַמאָל פּראָטעסטירט פאַר איהרען אַ נאָהענטען וואָס איהר האָט זיך אויסגעראַכט, אַז גראָר ביי איהם וועט זי געפינען אַנ'עצה, האָט זי פון איהם בעקומען אַ תשובה!

יא, דו שטאַמסט פון יודען.

וועלכע זענען אַ זינדיג פאָלק, און דו מוזט ליידען!"

און אַנאַ האָט געליטען, אָבער זי האָט שוין אָנגעהויבען פּיסלעכווייז זיך איבערצייגען, אַז זי שטאַמט טאַקי פון יודען, הגם די מוטער האָט עס איהר ביז איצט נישט געזאָגט.

מיט אַ קורצער צייט צוריק איז זי דורך איהר מאַן אַזוי צושלאָגען געוואָרען, אַז זי האָט געמוזט אָנקומען זיך היילען אין שפּיטאָל, דאָ איז איהר אויפפאַלענד געוואָרען, וואָס מ'נעהמט איהר אָן פאַר אַ יודישקע, און ווען זי האָט איצט דערהערט די ווענדונג, אז זי איז ענליך צו אַ יודישקע, האָט עס אויך איהר אַזוי שטאַרק געווירקט און זי האָט אָנפערטרויעט איהר טראַגישען סוד.

אַנאַ בעט, אַז מענשען זאָלען זיך פעראינטערעסירען מיט איהר גורל און אויספאָרשען ווער ס'זענען איהרע עלטערען, פון וועמען שטאַמט זי אָפּ. זי האָט אָנגעוויזען, וואו ס'וואוינט די פרוי, ביי וועלכער זי האָט זיך ערצויגען, אפשר וועט זי ראָך ענטדעקען דעם שרעקליכען סוד, איידער זי וועט „ליגען אויפ'ן טויטען בעט".

ערשטע זיצונג פון דער האַנדעלס-קאַמער

וועט פאָרקומען מיטוואך, ד. 14 פעבר.

(ז) ווי מיר דערוויסען זיך וועט די ערשטע זיצונג פון דער לאָדזער האַנדעלס־קאַמער פאָרקומען, מיטוואָך דעם 14. פעברואַר אין לאָקאַל פון דער לאָדזער קרעדיט־געזעלשאַפט אויף פּאָמאָרסקאַ גאַס.

5 אַ זייגער וועט פאָרקומען די זיצונג, אויף וועלכער עס וועלען, אין הסכם מיט די פאָרשריפטען קאָאָפּטירט ווערען נייע 6 מיטגלידער אין דער האַנדעלס־קאַמער, 7 אַ זייגער דעמזעלבען טאָג וועט פאָרקומען אַ צווייטע זיצונג, אויף וועלכער עס וועט געוועהלט ווערען אַ פּרעזידיום.

גרויסע פערזאמלונג פאַר'ן „קרן-היסוד"

מיט'ן אנטייל פון דיכטער ליב יפה.

נעכטען אין אָוונער איז אין לאָקאַל פון דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע פאָרגעקומען אַ פערזאַמלונג פון די זאַמלער פאַר'ן קרן־היסוד, אין דער פערזאַמלונג האָט אַנטיילגענומען דער דיכטער ליב יפה, וועלכער האָט איבערגעגעבען זיין איינדרוק פון אַלע שטעט אין פּוילען, וועלכע ער האָט ביז איצט בעזוכט ה' יפה האָט איבערגעגעבען, אַז אומעטום האָט די קאַמפּאַניע פאַר'ן קרן־היסוד גרויסע ערפאָלג, און האָפענטליך וועט ראָסזעלבע אויך זיין אין לאָדז. אַלס רעזולטאַט פון דער פערזאַמלונג האָבען זיך 40 פּאַרלעך פערשריבען צו דער זאַמעל־אַקציע און היינט אינדערפריה הויבען זיי שוין אָן די אַרבייט.

שווער פערוואונדעט

דורך דריי אומבעקאנטע.

(2) עהרנעכטען אין אָוונער זענען אויף דעם 18־יעהריגען שמואל קופּערמאַן, אויף ריבנאַ גאַס, אָנגעפאַלען 3 אומבעקאַנטע און איהם שווער פערוואונדעט. פּאָגאָטאָוויע האָט איהם ערטיילט די ערשטע הילף. די פּאָליציי פיהרט אַנ'אויספאָרשונג כדי צו כאַפּען די אָנפאַלער.

דער לאָדזער „חשמונאי"

דער בעסטער ספּאָרט-קלוב פון פּוילען אין „פּינג-פּאָנג".

שבת און זונטאָג איז אין לאָדז פאָרגעקומען אַ „פּינג־פּאָנג"־טורניר פון די בעסטע ספּאָרט־קלובען אין לאַנד. אַזוי האָבען זיך בעטייליגט דער בעסטער „פּינג־פּאָנג"־קלוב פון וואַרשאַ „אימצאַ", דער לאָדזער „אימצאַ", „ל. ק. ס." און דער לאָדזער „חשמונאי".

די רעזולטאַטען זענען אויסגעפאַלען טריאומפירענד פאַר „חשמונאי", וועלכער האָט זיך אַרויסגעוויזען פאַר'ן בעסטען „פּינג־פּאָנג"־קלוב אין פּוילען. דער וואַרשאַווער „אימצאַ" האָט געשלאָגען דעם לאָדזער „אימצאַ" מיט 6 געגען 4 און „ל. ק. ס." מיט 6 געגען 4. דער לעצטער מעטש איז פאָרגעקומען צווישען „חשמונאי" מיט דער וואַרשאַווער „אימצאַ" און זיך געענדיגט מיט 8 געגען 2 לטובת דעם יודישען ספּאָרט־קלוב.

פערלוירען דעם פוס

ביים אַריבערשמוגלען די גרעניץ.

(2) נישט ווייט פונ'ם דאָרף בעבראַוואַ אויף דער פּויליש־דייטשער גרעניץ האָט די פּאָליציי־וואַך בעמערקט, אין דער נאַכט פון שבת אויף זונטאָג, עפּעס אַ פערזאָן, וועלכער האָט געוואָלט אַריבערגעהען די פּוילישע גרעניץ, נישט קוקענדיג אויף דער וואַרנונגס־רוף פון דער וואַך, אַז דער אומבעקאַנטער זאָל זיך אָפּשטעלען האָט זיך דער לעצטער געלאָזט לויפען אין דער ריכטונג צו פּוילען. דער וועכטער האָט אויסגעשאָסען אין דער לופט, כדי איבערצושרעקען דעם אומבעקאַנטען, יענער האָט דערויף אויסגעשאָסען פון אַ רעוואָלווער אין דער ריכטונג פונ'ם גרעניץ־וועכטער דאַן האָט דער וועכטער אויסגעשאָסען אין דעם אומבעקאַנטען און איהם פערוואונדעט אין פוס, דער אומבעקאַנטער איז אומגעפאַלען. מען האָט איהם אַ פערוואונדעטען געבראַכט צו דער גרעניץ־וואַך, עס האָט זיך אַרויסגעוויזען, אַז דער פערוואונדעטער הייסט אַבראַם קאָספּושיצקי, ער האָט געפּרובט איבערשמוגלען 2 ליטער רעקטיפיקאַט־שפּירט און אַ האַלבע קילאָ טאַבאַק.

דעם פערוואונדעטען האָט מען אָפּגעפיהרט אין שפּיטאָל, וואו מען האָט איהם אַמפּוטירט אַ פוס.

באַנקראָט פון אַנ'עלעקטרישער מיהל

(2) דאָס האַנדעלס־געריכט אין בעשטאַנד פון ריכטער זשוקאָוויטש, האַנדעלס־ריכטער ראָזענטויס און ראָשיאַק האָט בעטראַכט די ביטע פון דער „לודזקאַ לושטשאַרניא" פון שוו. יאַקובאַ גאַס 10 וועגען ערקלערען די פירמע פאַר באַנקראָט, די פירמע בעזיצט אַנ'עלעקטרישע מיהל אויף דער דערמאַהנטער גאַס. אין די לעצטע יאָהרען זענען די געשעפטען פון דער פירמע צוליב אַ רייהע נישט געלונגענע טראַנזאַקציעס, צוליב מאַנגעל אין אומזאַץ־קאַפּיטאַל און אַנדערע סיבות אַוועק זעהר שלעכט, אַזוי אַז ד. 12. אָקטאָבער 1928 האָט די פירמע, וואָס געהערט צו י. זשיטניצקי און אברהם אָלשער, געמוזט אָפּשטעלען די צאָהלונגען.

אויסהערענדיג דעם אַדוואָקאַט פון די שותּפים קנעפּעל, האָט דאָס געריכט געפּסקנט; צו ערקלערען די פירמע און די ה"ה זשיטניצקי און אָלשער פאַר באַנקראָט, פון 12. אָקטאָבער 1928 צו בעשטימען אַלס קאָמיסאַר דעם ריכטער יעשעי, און אַלס קוראַטאָר דעם אַדוו. אַבראַמאָוויטש; די אינהאַבער צו שטעלען אונטער פּאָליציי־אויפזיכט און פערחתמ'ענען דאָס קאַנטאָר, די סקלאַדעס, קאַסע און פּריוואַטע פערמעגען פון די באַנקראָטירטע.

יודישע איינוואוינער פון שייבלער'ס ראַיאָז בעקומען אַ מקוה.

קהלה שוין געקויפט אַ פּלאַץ.

נעכטען 10 אָוונער האָבען ביים רעיענט יאַסטשעמבסקי פּיעטריקאָווער 96 די פאָרשטעהער פון דער יודישער קהלה: פּרעזעס מינצבערג, רוס און אַדוו. וויצמאַן אונטערגעשריבען דעם אַקט פון קויפען דורך דער קהלה אַ פּלאַץ אויף יוליוש 36 צו בויען אַ מקוה פאַר דער יודישער בעפעלקערונג פון שייבלערס מאַרק. דער בלויזער פּלאַץ וועט קאָסטען 57 טויזענד זל.

שרפה.

(—) נעכטען 5 אַ זייגער אינדערפריה איז אויסגעבראָכען אַ שרפה אין די ביוראָס פון דער נאַאָוניע אויף טאַרגאָווע גאַס. דאָס פייער האָט זיך בלייד־שנ... פערשפּרייט איבער'ן לאָקאַל, צום גליק האָט מען דאָס פייער בעצייטענס בעמערקט און אַרויסגערופען די פייערלעשער, וועלכע האָבען די שרפה אָפּגעלאָשען.

די שרפה איז ענטשטאַנען צוליב אַ שלעכט קאָנסטרואירטען קוימען.

פון יודישען טעאַטער.

היינט פּאָפּולערע פאָרשטעלונג.

היינט, מיטוואָך, ווערט דורך דער יודישער טרופּע אין „פילהאַרמאָניע" געשפּילט צום צווייטען מאָל צו בילינע פּרייזען, די סענסאַציאָנעלע פּיעסע „די גנבטע" פון ז. ליבין. רעזשיסירט דורך י. ראַקאָוו. די פּרעמיערע פון דער פּיעסע האָט געהאַט אַ גרויסען ערפאָלג ביים עולם, און אַרויסגערופען שטאַרקע אַפּלאָדיסמענטען. — עס בעטייליגט זיך דער גאַנצער אַנסאַמבל.

נייעסטער יודישער פילם

„פערבלאָנדזשעטע שעפּעלעך" אין קינאָ „משאַרי".

היינט קומט פאָר די פייערליכע פּרעמיערע פון דער נייעסטער פּראָדוקציע פון „סאָווקינאָ" א. נ. „פערבלאָנדזשעטע שעפּעלעך", בעאַרבייט לויט דער ערצעהלונג פון אונשטערבליכען שלום־עליכם. די הויפּטראָלען שפּילען די בעסטע יודישע קינסטלער אין רוסלאַנד.

לויט דעם אינהאַלט און גלענצענדער אויפפיהרונג וועט דער פילם האָבען דעם פערדינטען ערפאָלג.

ווידער וועלען די יודישע קינאָ־בעזוכער האָבען די געלעגענהייט צו בעוואונדערן אַ נייעם יודישען פילם פון דער רענאָמירטער „סאָוקינאָ"־פּראָדוקציע.

מעלדונג.

פּראָפ. פעראיין פון בעקלייד אינדוסטר.

אַרב. אין פּוילען, אָפּט. לאָדז

קאָנסטאַנטינער 26.

אַכטונג, אַרבייטער פון דאַמען-בעשטעלט און מאַגאַזין!

דערמיט מעלדען מיר, אַז ביים ה' טרייסטמאַן, פּעטריקאָווער 86 איז אויסגעבראָכען אַ קאָנפליקט און קיין שום אַרבייטער דאַרף נישט אָננעמען קיין אַרבייט אין דעם אויבענדערמאָנטען וואַרשטאַט. 4253 די פערוואַלטונג.

קאָנפערענץ פון דירעקטאָרען

פון יודישע מיטעל־שולען אין פוילען,

איז די טעג פאָרגעקומען אין לאָדז.

דעם 31־טען יאַנואַר און 1־טען פעברואַר איז פאָרגעקומען אין לאָדז די קאָנפערענץ פון „פער־באַנד פון דירעקטאָרען פון יודישע מיטעל־שולען אין פוילען". די אָרגאַניזאַציע נעהמט אַרום לויט איהר פּראָגראַם אַלע דירעקטאָרען פון יודישע מי־טעל־שולען אין פוילען, וואָס שטעהען אויפ'ן שטאַנד־פּונקט פון נאַציאָנאַלער ערציהונג און וואָס שטרעבט פון איין זייט צו דערהאַלטען און צו פערפעסטיגען דעם נאַציאָנאַלען ערציהונגס־פּראָגראַם און פון דער אַנדערער זייט צו פערטיידיגען די פּראָפעסיאָנעלע, מאָראַלישע און מאַטעריעלע אינטערעסען פון איהרע מיטגלידער. צום פערבאַנד זענען צוגעטרעטען עד היום מעהר ווי פערציג דירעקטאָרען פון געזעלשאַפט־ליכע און פּריוואַטע מיטעל־שולען מיט העברעאישער און פּוילישער אונטערריכטס־שפּראַך.

אין נאָמען פון „פערבאַנד פון יודישע געזעל־שאַפטליכע מיטעל־שולען אין פוילען" האָבען זיך בעטיילינט אין דער קאָנפערענץ אַלס געסט די ה"ה דר. ברוידא און דר. טאַרטאַקאָווער.

די קאָנפערענץ, וואָס איז פאָרגעקומען אונטער פאָרזיץ פון די דירעקטאָרען בראַנשטעטער (לאָדז) רוסאַק (ראַדאָם), און דר. שטרויך (וולאָצלאַוועק), האָט אויסגעהערט אַ רעפעראַט וועגען דעם מצב און וועגען די פּראָבלעמען פון יודישע נאַציאָנעלע מיטעל־שולען אין פוילען. וועגען דער אָרגאַניזירונג פון די דירעקטאָרען פון יודישע מיטעל־שולען אין וועגען דעם סטאַטוט און אינטעריטס־בערינגונגען אין פערבאַנד פון די דירעקטאָרען.

נאָך די רעפעראַטען איז פאָרגעקומען אַ ברייטע דיסקוסיע, אין וועלכער עס האָבען זיך בעטיי־ליגט כמעט אַלע אָנטיילנעהמער. אַ חוץ דעם איז אַרומגערעדט געוואָרען די שטעלונג פון די יודישע מיטעל־שולען לגבי די יגיעסטע ענ־ערגונגען אין מלוכה'שען לעהר־פּראָגראַם און לגבי די פּראָ־פעסיאָנעלע אָרגאַניזאַציע פון דער לעהרערשאַפט. דער גאַנצער מאַטעריאַל פון די פערהאַנדלונגען איז איבערגעגעבען געוואָרען דער נייער פערוואַלטונג וואָס דאַרף אויפ'ן סמך פון דעם ראָזינגען מאַטע־ריאַל אויסאַרבייטען דירעקטיווען פאַר דער טעטיג־קייט פון דער אָרגאַניזאַציע.

אין פערוואַלטונג זענען אויסגעקליבען געוואָרען דורך געהיימער אָפּשטימונג די דירעקטאָרען בראַנ־שטעטער (לאָדז), פּאַסטע־נאַק (לובלין), רינגער (לאָדז), רוסאַק (ראַדאָם), און דר. שטראַוך (וולאָ־צלאַוועק).

די קאָנפערענץ האָט אויך בעשלאָסען אַ־זוּס־צושיקען אַ עהרונגס־דעפּעשע צום פּרעזידענט פון דער רעפּובליק לכבוד זיין נאָמענס־טאָג און מיט־צוטיילען וועגען דער קאָנסטיטואירונג פון פערבאַנד פון די דירעקטאָרען די מלוכה־אָרגאַנען און די יודישע עפענטליכקייט אין לאַנד.

דערעפענונג פון אַ שטאָטישער באָד־אַנשטאַלט אין זגערזש.

שבת איז אין זגערזש פאָרגעקומען די פייער־ליכע ערעפנונג פון דער באָד־אַנשטאַלט, וואָס איז אויסגעבויט געוואָרען דורכ'ן זגערזשער מאַגיס־טראַט. פאַר די קרעדיטען פון דער אַמעריקאַנער פירמע „אולין און קאַמפּ".

צו דער דאָזיגער פייערונג איז געקומען דער לייטער פון געזונדהייטס־דעפּאַרטאַמענט פון דער לאָדזער וואָיעוואודזטווע, ד"ר סקאַלסקי, סטאַראָס־טא רזשעווסקי, פאָרשטעהער פון די אַרומיגע זעלבסטפערוואַלטונגען, פון דער פּרעסע און פיל איינגעלאַדענע געסט.

די באָד־אַנשטאַלט שטעלט מיט זיך פאָר אַ גרויסען, אימפּאָזאַנטען בנין געבויט לויט די מאָ־דערנסטע פאָדערונגען פון דער היגיענע און טעכ־ניק. אַזאַ אַנשטאַלט וואָלט זיך נישט געדאַרפט שעמען אין די גרעסטע שטעט. מ'דאַרף דערציבער לויבען די איניציאַטיוו פון דעם זגערזשער מאַגי־סטראַט פאַר דעם דאָזיגען שעהנעם בנין, וועלכע וועט זיכער העלפען צו הויבען דעם סאַניטאַרען און היגיענישען מצב פון דער שטאָדט זגערזש.

די ערשטע רעדע האָט געהאַלטען דער בור־מיסטוז פון זגערזש ה' שוויערטש, וועלכע האָט אָנגעוויזען מיט וואָס פאַר אַ שוועריגקייטען די זגערזשער זעלבסטפערוואַלטונג האָט געקענט מאַ־כען די ערשטע אינוועסטיציעס אין זגערזש ווי די גרויסע פאָלקס־שול און איצט די באָד־אַנשטאַלט.

דער סטאַראָסטאַ רזשעווסקי ווייזט אָן אויף דער ריהרעוודיגקייט פון דער זגערזשער זעלבסט־פערוואַלטונג און אויף די פערדינסטען פון זגער־זשער מאַגיסטראַט און שטאָדט־ראַט ביים אויסבוי־ען דעם דאָזיגען מוסטערהאַפטען און פּרעכטיגען בנין.

נאָכדעם, ווי ס'ווערט צוזאַמענגעשטעלט אַנ'־ענטשפּרעכענדער פּראָטאָקאָל פון דער ערעפנונג, ווערען די איינגעלאַדענע געסט אַרומגעפיהרט איבער דער אַנשטאַלט און יעקענען זיך מיט איהרע איינריכטונגען.

נאָך דער פייערליכער ערעפנונג, האָט די פירמע „אולין און קאַמפּ", וועלכע האָט פינאַנסירט דעם בוי פון דער באָד־אַנשטאַלט איינגעאָרדענט אַ פריהשטיק, וואו ס'זענען געהאַלטען געוואָרען רעדעס וועגען די פערדינסטען פון דער פירמע „אולין און קאַמפּ", ביים אינוועסטירען איהרע קאַפּיטאַלען אין פערשידענע פוילישע שטעט.

יודיש טעאַטער אין פילהאַרמאָניע. נאַרוטאָוויטשאַ 20

אונטער דער לייטונג פון א. בעזמאַן און א. קאַמפּאַניעץ.

היינט, מיטוואָך, דעם 6 טען, 9 אַ זייגער אין אָוענד — דער אַמעריקענער שלאַגער

צו פּאָפּולערע פּרייזען פון 1 ביז 2.50

„די גנב'טע"

פאָלקס־שטיק אין 4 אַקטען פון ליבין, — רעזשי: י. ראַקאָוו.

„די גנב'טע" פערמאָגט אַ זעהר רייכען אינהאַלט.
„די גנב'טע" איז סענסאַציאָנעל אין אָנציהענד.
„די גנב'טע" בעזיצט הומאָר, סאַטירע, טרעהרען, געלעכטער.
„די גנב'טע" ענטהאַלט אַ גאַנצע רייהע אינטערעסאַנטע טיפּען.

ס'נעמט אַנטייל (לויט א.ב.) פרויען: בעזמאַן, פּאַריסאָווא, מאַכאַראָווסקא, נערה, פאָדערמאַן, קאַרעני, קאָמפּאַניעץ. מענער: אַריעל, אייזענבערג, באַלפּירסקי, האַמבורגער, מאַכאַראָווסקי, מאָטקאָוו, נייהויז, פּאַלאַנסקי, ישראל קאָמפּאַניעץ, ראַבינאָוויטש, ראַקאָוו.

אַדמינ.: מ. אַרנוואַלד. מוזיק. לייטער: ל. זעלמאַן. בילעטען אין פילהאַרמאָניע־קאַסע.

אַנאַנס! אין פאָרבע־רייטונג: „די דריי כלות", „דער גאָלדענער סאָלדאַט"

אַ בריף אין רעדאַקציע

געעהרטער ה' רעדאַקטאָר!

איך רעכען, אַז איהר וועט מיר נישט אָפּ־זאָגען צו פערעפענטליכען מיינע פאָלגענדע שורות, פאַרוואָס איך דאַנק אייך פאָראויס.

אין לאָדז עקזיסטירט אַ „עמיגראַציע ביוראָ" פּיעטרקאָווער 10, וועלכע דאַרף ערטיילען אַלע נויטיגע אינפאָרמאַציעס, וואָס האָבען אַ שייכות צו פערזאָנען וואָס ווילען עמיגרירען אויסער די פּוילישע גרעניצען ווי, קיין קאַנאַדע, אַמעריקע, אַרגענטינע, בראַזיליען א. א. וו.

צום בעדויערען קיכט מיר אויס בייצוואוי־נען פערקעהרטע זאַכען און זיין אַנ'עדות, ווי טאָג־טעגליך ווענדען זיך מענשען (עמיגראַנטען) נאָך אינפאָרמאַציעס, און ס'איז נישטאָ, ווער עס זאָל זיי ענטפערען. (אַגב געהער איך אויך צו די אוי־בענדערמאָנטע מענשען).

עס הענגט דאָרט אַ שילדעל מיט פאָלגענדער אויפשריפט:

„דאָס עמיגראַציע ביוראָ געפינט זיך צימער נומער 6. די ביוראָ איז טעטיג יעדען טאָג פון 10 ביז 2 מיטאָג „אויסער שבתים און יום טובים".

אָבער קיין ביוראָ איז דאָרט לחלוטין נישט טעטיג, (אַ חוץ אויף דער שילד) עס דרייען זיך דאָרט בלויז אַזעלכע עמיגראַנטען וואָס נויטיגען זיך אין אַ אינפאָרמאַציע, און האָבען נישט קיינעם, ווער עס זאָל ענטפערען.

איך מוז דערביי נאָך צוגעבען, אַז צום דער־מאָנטען ביוראָ ווענדען זיך עמיגראַנטען, וואָס קומען נאָך צופאָהרען פון די פּראָווינץ־שטעטלעך, ווי זגערזש, אָזאָרקאָוו, פּאַביאַניץ, אַלעקסאַנדער און האָבען נאָך דערביי רייזע־קאָסטען.

ווי עס האָט מיר אינפאָרמירט דער וואָזשני, פון סוחרים־פעראיין (די ביוראָ געפינט זיך אין איינע פון די לאָקאַלען ביים סוחרים־פעראיין) איז דער לייטער פון עמיגראַציע ביוראָ שוין קראַנק אַ שעהנע שטיקעל צייט.

שטעלט זיך אַ פראַגע: אויב אַ פערזאָן פון אַ געגעבענער אינסטיטוציע ווערט קראַנק, דאַרף מען די גאַנצע אַרבייט לאָזען אויף גאָטס בעראָט?

ובכן: 1) אויב עס עקזיסטירט אַנ'עמיגראַציע־ביוראָ ביי אונז אין שטאָדט, דאַרף זי פיהרען איהר טעטיגקייט נאָרמאַל, אַזוי ווי אויף דער שילד ווערט רעקלאַמירט; 2) ווען דער לייטער פון ביוראָ איז קראַנק, דאַרף איהם צייטווייליג פערטרעטען אַ צווייטער; 3) די עמיגראַציע־פראַגען פערנעמען פון לאַנג שוין אַ בעדייטענדען אָרט ביי דער יודישער בעפעלקערונג אין אונזער שטאָט.— וואָלט איך געמיינט, אַז אויב אין וואַר־שע עקזיסטירט די צענטראַלע פון די עמיגראַציע־געזעלשאַפטען (מוראַנאָווסקע 34) און אַזעלכע אָפּ־טיילונגען עקזיסטירען אויך אין נאָך אַ רייהע גרע־סערע שטעדט אין פוילען, דאַרף אויך די גרויסע שטאָדט לאָדז, וואָס האָט אַ גרויסע יודישע בע־פעלקערונג נישט בלייבען הינטערשטעליג, די מאַסגעבענדע ספערען דאַרפען זיין פעראינטערע־סירט אין דער היניכט צו מאַכען אַ שטיקעל אָרדנונג, און אַוועקשטעלען אַזאַ וויכטיגע אינסטי־טוציע אויף אַ געהעריגער הויך, כדי, אַזוי אַרום מסגליך צו מאַכען דעם יודישען וואַנדערער, ער זאָל קריגען אַנ'עצה, ווען ער נויטיגט זיך.

בעריש זאַלצבערג.

Dr. N. TRACHTENHERC

אינערליכע און קינדער־קראַנקהייטען

נאַרוטאָוויטשאַ 11, טעל. 33-16

נעהמט אָן פון 3 ביז 5 נאָכמיטאָג.

קרוינפּרינץ רודאָלף

זיין יודישער פריינד און יודישע געליבטע.

(2

די סימפּאַטיע פון טראַנספּאָלגער איז געווען דייטליך געווענדעט קיין פראַנקרייך, זיין האַרץ האָט איהם געצויגען צו דעם לאַנד, מיט דער פולער פּירנערליכער פרייהייט.

„ליבערטע" (פרייהייט)! — דאָס איז געווען דאָס ליבלינגס־וואָרט פון רודאָלף, וועלכעס ער האָט קיינמאָל נישט אַראָפּגעלאָזט פון די ליפּען.

אַ דעמאָלסדיגער געשיכטס־שרייבער בעמערקט וועגען רודאָלף'ן:

— אין זיינע אָדערן איז געפלאָסען אַ שטורמיש בלוט, דאָס, וואָס ער האָט גע'ירשנט פון זיין מוטער אין קלאַסישע שעהנקייט און איהר טעמפּעראַמענט.

אָט דער טעמפּעראַמענט איז אויך געווען די הויפּט־סיבה פון רודאָלפ'ס אומגליק וואָס האָט איהם געטראָפען פריהער ווי ער האָט דאָס אַליין דער־וואַרט. אַזוי־ווי רודאָלף האָט פון איין־זייט געהאַט שטאַרקע סימפּאַטיע צו פראַנקרייך, אַזוי האָבען איהם פון דער אַנדערער זייט אָפּגעשטויסען רוס־לאַנד און דייטשלאַנד. רודאָלף שרייבט אין זיין טאָג־בוך:

„אין פעטערסבורג העדשט מען מיט דעם קאַנ־טשיק, אין בערלין מיט דער פויסט, איינס איז בינקט אַזויפיל ווערט וויפיל דאָס אַנדערע ביידע זענען מיר מיאוס. איך וויל נישט האָבען גאָר קיין בשותפות'דיגעס מיט די רעגירונגען פון ביידע לענדער".

די אינערליכע פּאָליטיק פון עסטרייך האָט אין יענע צייט אָנגעפיהרט גראַף טאַאַפאַ, וועל־כער איז פון יאָהר 1879 ביז צום יאָהר 1893 געווען עסטרייכישער מיניסטער־פּרעזידענט זייענדיג אַ דורכשניט־מענש און צו דערזעלבער צייט אַביר־סעל ריהרעוודיג און אויסגעהאַלטען איז ער געווען אַ פּאַסיג ווערקצייג פאַר די טענדענצען, וואָס פראַנץ יאָזעף האָט אַרויסגעוויזען אין אַנהויב פון זיין הער־שאַפט. דער קייזער האָט נעמליך צוריקגעבראַכט די יעזואיטען אין לאַנד אַריין, און ער האָט אָפּגעש־לאָסען אין 1855 אַ קאָנקאָרדאַט מיט דעם פּויפּסט, וואָס עס האָט לויט דער מיינונג פון די ראַמאָלסדיגע ליבעראַלע קרייזען געראַפט בעדיי־טען ווי אַ קאַפּיטולאַציע פון דער מלוכה געגענאי־בער דער קירכע.

אַזאַ קרוין — שרייבט רודאָלף אין זיין טאָג־בוך — איז אַפילו נישט ווערט אַזויפיל ווי דאָס ביסעל נאָלד, פון וועלכען זי איז געמאַכט. — מאַאַפע און זיין רעגירונג — שרייבט אויף אַנ'אַנדער אָרט רודאָלף — געהען מיר שוין אויף די נערווען אָבער נישקשה, צוזאַמען מיט מיין טאַטען דעם טיראַן וועט אויך פערשוואונדען זיין קליקע. 3

אין אַ שמועס מיט שעפּס'ן האָט אַמאָל רו־דאָלף ערקלערט, אַז ביסמאַרק וויל דערפאַר קריג, כדי צו דערשטיקען אין דייטשלאַנד די רעפּובלי־קאַנישע אידעען, רודאָלף גלויבט אָבער נישט אַז מען זאָל קאָנען די דאָזיגע אידעען אויף אַ לענגערע צייט בייקומען.

רודאָלף און שעפּס זענען געקומען צו דער איבערציינונג, אַז צוליב דעם עקשנות פון די רעאַקציאָנערע קרייזען זענען איבעראַל אַקטועל גע־וואָרען די סאָציאַלע פּראַגען און די איינציגע רעטונג פון אַ סאָציאַלער איבערקעהרעניש וואָלט געווען צו פאַרצעלירען דעם גרויס־גרונד־בעזיץ און די קלויסטער־גיטער. אויף דעם אופן וואָלט מען גע־שאַפען אַ ברייטע מאַסע פון קליין־גרונד־בעזיצער וועלכע וואָלטען געהאַט די גלייכע פעראינטערעסירונג פאַר דער דעמאָקראַטיע און פאָרטשריט.

רודאָלף האָט זיך אַרויסגעזאָגט פאַר אַ קריג מיט רוסלאַנד און ער האָט געהאַלטען אַז אַזאַ קריג מוז שפּעטער אָדער פריהער אויסבּרעכען. לויט זיין מיינונג, וואָלטען אין דער רוסיש־טערקי־שער שלאַכט ביי פּלעוונא געווען נעגנוג הונדערט טויזענד עסטרייכישע סאָלדאַטען, כדי צו נעהמען אין געפאַנגענשאַפט דעם צאַר און אַ גרויסען טייל פון זיין אַרמעע.

רודאָלף, יאָהאַן סאַלוואַטאָר און שעפּס האָבען לאַנג דיסקוטירט דעריבער, וואַראַרום עס וועט זיין לייכטער אַרויסצומאַרשירען אויף רוסלאַנד, איבער וואַרשאַ אָדער איבער קיעוו, כדי עסטרייך זאָל קאָ־נען אָפּרייסען פּוילען אַלס אַ פּערטיגע פרוכט.

אין האַרץ פון רודאָלף האָט זיך דערוועקט אַ האָפנונג, ווען עסטרייך האָט בעזעצט באָסניען־הער־צעגאָווינא. יאָהאַן סאַלוואַטאָר, רודאָלפ'ס בעסטער פריינד שטעהט אָן דער שפּיץ פון דער אָקופּאַציע־אַרמעע, רודאָלף גלויבט, אַז איהם וועט געלונגען ווידער צו הויבען דעם רוהם פון עסטרייך און איהם צוביגען אַ גרויסע און מעכטיגע מלוכה. ער זוכט אַ פערשטענדיגונג מיט פראַנקרייך און אויך מיט ענגלאַנד. ער וויל בעזיגען די האָהענצאָלערן פון דייטשלאַנד און אַראָפּוואַרפען דעם רוסישען צאַר פון טראָן. ער וואַרט אויף דער מפּלה פון רוסלאַנד, וועלכע פּאַסט זיך נישט אַריין קיין אייראָפּע. ער האָט ליב די מאַדיאַרען וויל זיי זענען שונאים פון רוסלאַנד.

רודאָלף האָט געהאַט אַ גרויסאַרטיגען פּלאַן צו פערבינדען עסטרייך מיט דער אינטערנאַציאָנאַלער דעמאָקראַטיע און צו בעזיגען רוסלאַנד און דייטש־לאַנד. ער האָט געהאַלטען פון אַ העגעמאָניע פון פראַנקרייך אין מערב און זאָל זיין פערפּולשטענ־דיגט דורך אַ העגעמאָניע פון עסטרייך־אונגאַרן אין מזרח.

מען דאַרף זיך בעציהען מיט דער גרעסטער פערוואונדערונג צו דער אינטויציע און פאָרנעפיהל פון רודאָלף, ער האָט מיט זיין שאַרפען בליק גע־קוקט אויף נאָענטע דורות ווייטער און האָט פאָראויס־געזעהען זאַכען, וואָס האָבען בעדאַרפט געשעהען מיט 30 צי 40 יאָהר שפּעטער.

ווען מען האָט איינמאָל אין חיען צוליב דעם געבורטס־טאָג פון היינטיגען דייטשען עקס־קייזער ווילהעלם (וועלכער איז יענע וואָך אַלט געוואָרען 70 יאָהר), איינגעאָרדענט אַ גרויסע פייערונג, צו וועל־כער עס האָט אויך גענומען קומען דער טראַנספּאָל־נעל, האָט זיך דעמאָלט רודאָלף אָנגערופען צו שעפּס און פּרינץ יאָהאַן סאַלוואַטאָר: אויף איהם וועלען נאָך קומען שוואַרצע לייר! אַלס קייזער וועט ער נישט שטאַרבען.

מיט די דאָזיגע ווערטער פון רודאָלף האָט רע־מאָלט געקלונגען גאַנץ ווין און דער דייטשער אַמ־באַסאַדאָר אין ווין האָט דעמאָלט אַרויסגעשיקט אַ ספּעציעלען בעריכט וועגען דעם צום דייטשען אויסערן־מיניסטעריום אין בערלין.

• • •

רודאָלפ'ס יודישע געליבטע.

אין שמועסען מיט שעפּס'ען און אַפילו אין אַרטיקלען, וואָס רודאָלף האָט פערעפענטליכט אונ־טער אַ פּסעוודאָנים, איז ער אַרויסגעטרעטען אַלס אַ שאַרפער געגנער פון אַנטיסעמיטיזם. ווען רו־דאָלף האָט געמאַכט זיין אָריענט־רייזע האָט ער בעזוכט ארץ־ישראל און אין זיינע בעשרייבונגען רעדט ער מיט בעגייסטערונג וועגען דעם לאַנד פון די יודען, וואו עס איז לויט זיין מיינונג געבוירען געוואָרען די גרעסטע קולטור פון דער וועלט.

דאָס לאַנד איז חרוב — שרייבט רודאָלף אין זיין טאָג־בוך — און דאָס האַרץ האָט זיך מיר גע־שניטען פאַר וועהטאָג, ווען דאָס לאַנד פון די יודי־שע מלכים דוד און שלמה ווערט דורך די אַראַבער געהאַלטען אין צושטאַנד פון אייביגען חורבן. מען האָט די יודען אַ גרויסע עוולה געטון דאַדורך, וואָס מען האָט זיי פערטריבען פון זייער לאַנד און די קולטורעלע וועלט וואָלט בעדאַרפט ווידער גוט מאַ־כען די אַלטע קריוודע.

איידער קרוינפּרינץ רודאָלף האָט זיך פערליבט אין מאַריאַ וועטשעראַ, האָט ער געהאַט פערשידע־נע בעקאַנטשאַפטען מיט יודישע מיידלעך.

ווען רודאָלף איז נאָך אַלס יונגערמאַנטשיק פון 20 יאָהר געווען אין פּראַג, דאַן האָט ער דאָרט פיל פערקעהרט אין די הייזער פון די רייכע יודי־שע בירגער. רודאָלף איז דעמאָלט געווען אַנ'אָפּ־טער גאַסט אין פּראַגער יודישען קוואַרטאַל וואו עס איז נאָך ביז דעמאָלט נישט איבערגעטרעטען דער פוס פון אַ האַבסבורגער. אַ בעוונדערען איינ־דרוק האָט געמאַכט אויף רודאָלף'ן דעם מהר"ל'ס שוהל, וואו דער קרוינפּרינץ פלעגט זיין אַנ'אָפטער בעזוכער. מען האָט געטראָפען אַמאָל דעם קרוינ־פּרינץ, שטעהען גאַנצע 3 שעה פאַר דער שוהל און ער האָט מיט פערחלומטע אויגען אַריינגעקוקט אין דעם ראָזינען מיסטישען בוי פון דעם עלטסטען יודישען געבעט־הויז אויף דער וועלט.

זייענדיג דעמאָלט אין פּראַג האָט רודאָלף איינמאָל אין אַ זונטאָג בעגעגענט אין שטאָטישען פּאַרק אַ שעהן יודיש מיידעל פון 16 יאָהר מיטן נאָמען חנה בלייבערג.

(ווייטער קומט).

ווער איז שענסטע פרוי אין אייראָפּאַ?

די דאָזיגע וויכטיגע פראַגע ווערט מאָרגען ענטשיידען אין פּאַריז.

די פעראייניגטע שטאַטען פון אייראָפּאַ, וועגען וועלכע עס האָט נאָך געחלומט מיט 70 יאָהר צוריק וויקטאָר הוגאָ און וועגען וואָס עס ווערט איצט געפיהרט אַ ברייטע קאַמפּאַניע מצד'ן „פּאַן־אייראָפּאַ" קאָמיטעט, וועט אפשר בקרוב פערווירקליכט ווערען אויף אַ גאַנץ אויסטערלישען אופן דורך... דעם שעהנעם געשלעכט. דער נייער אייראָפּעאישער „פעלקער־בונד", וועלכער וועט זיך צונויפקומען מאָרגען, דעם 7 פעברואַר אין פּאַריז, וועט האָבען פאַר זיך איין אויפגאַבע: אויסצוקלויבען די... שענסטע פרוי פון אייראָפּאַ און דאָס זאָל ברענגען די ישועה...

אַמעריקא, ווי בעוואוסט שטאָלצירט נישט נור מיט איהרע קאַפּיטאַלען, נור אויך מיט איהרע שעהנע פרויען, די אַמעריקאַנער ווילען צונעהמען פאַר זיך אַלץ: די דעה און אפילו די שעהנקייט. יאָהר יעהרליך אָרדנען איין די אַמעריקאַנער שענקייטס־קאָנקורסען און די שענסטע פרוי בעקומט דעם טיטעל „מיס אַמעריקא", פאַר אַ יאָהרען איז די חוצפּה פון די אַמעריקאַנער שוין דערגאַנגען אַזוי ווייט' אַז זיי האָבען בעשלאָסען צו טיטולירען די שענסטע אַמעריקאַנערין אַלס „מיס וואָרלד". ד. ה. די שענסטע פרוי פון דער וועלט.

די דאָזיגע חוצפּה האָט אייראָפּאַ נישט מעהר געקענט פערטראָגען און איבערדעם טאַקי האָבען די אייראָפּעאישע מלוכות בעשלאָסען אויסצוקלויבען היי־יאָהר אַ „מיס אייראָפּאַ"' די דאָזיגע שענסטע פרוי פון אייראָפּאַ וועט פאָהרען קיין אַמעריקאַ און דאָרט וועט זי זיך פערמעסטען מיט איהר שעהנקייט מיט דער „מיס אַמעריקאַ". צוליב דעם טאַקע קומען פאָר אין כמעט אַלע אייראָפּעאישע מלוכות וואַהלען פון דער שעהנסטער פרוי פון יעדען לאַנד.

אין פּוילען איז אַלס „מיס פּאָלאָניאַ" אויסגעקליבען געוואָרען די 20־יעהריגע וולאַדיסלאַוואַ קאָסטאַק, אַ ביוראַליסטין אין דער וואַרשאַווער שמאָ־ישער שפּאַר־קאַסע. פרל. קאָסטאַק פערדינט 2 הונדערט זל. אַ חודש און זי איז מפרנס איהר אַלטע מוטער, מיט וועלכער זי וואוינט אין אַ קליין שטיבעל... אַזוי איז אין יעדען לאַנד אויסגעקליבען געוואָרען אַזאַ „מיס".

אַלס די שעהנסטע עסטרייכערין איז דורך דער יורי פון 1200 קאַנדידאַטינס אויסגעוועהלט געוואָרען דאָס יודישע פריילין עליזאַבעט גאָלדאַר־בייטער, אַ 19־יעהריגע בראָנעטין. פרל. גאָלדאַר־בייטער וועט אַלס „מיס אויסטריאַ" ארויספאָהרען קיין פּאַריז אויפ'ן וועלט־שעהנהייטס־קאָנקורס.

עליזאַבעט גאָלדאַרבייטער איז אַ טאָכטער פון אַ וויענער יודישען גאַלאַנטעריע־סוחר. זי בעזיצט מיטעל־שול־בילדונג און איז זעהר מוזיקאַליש.

אין בודאַפּעשט איז בעת וואַהלען פון „מיס אונגאַרן" געקומען צו גאַנץ שטורמישע סצענעס, צוויי קאַנדידאַטקעס האָבען געפיהרט צווישען זיך אַ פערביטערטען קאַמף. איין אונגאַרין איז געוועזן אַ מאָנגאָלישער טיפּ. אַ גאַנץ טונקעלע, ברוינע הויט פעך־שוואַרצע האָר און טיפע טונקעלע אויגען, די צווייטע שטאַמט פון מערב־אונגאַרן, אַ בלאָנדינקע, עלאַסטישע מיט לאַנגע, שעהנע הענד, אויסגעקליבען איז טאַקע געוואָרען די לעצטע.

אַ גאַנץ אַנדערע שעהנקייט איז אויסגעקליבען געוואָרען אין רומעניען. אַלס „מיס רומעניען" איז אויסגעקליבען געוואָרען די 24־יעהריגע ריקע מאַגיאַראַ קאָרעסקאַ, וועלכע איז אַזוי אָפּגעבּרענט פון דער זון, אַז מ'האָט איהר אַ נאָמען געגעבען „די רומענישע דזשוזעפין בעקער".

ענגלאַנד, דייטשלאַנד, און עסטרייך האָבען שוין [אויסגעקליבען זייערע שענסטע פרויען און אין פּאַריז וועלען פאָרקומען די וואַהלען דעם 7. פעברואַר. דעם 4. פעברואַר וועלען אַלע שעהנהייטען קומען קיין פּאַריז און דעם 7. פעברואַר וועט אויסגעקליבען ווערען די „מיס אייראָפּאַ". כדי דער אויסוואַהל זאָל זיין אָב'אָביעקטיווער און די מיטגלידער פון זשורי זאָלען נישט אורטיילען איינזייטיג, וועט דאָס זשורי בעשטעהען פון פאָרשטעהער פון אַלע פעלקער, וואָס זייערע שעהנהייטען בעטייליגען זיך אין דעם אויסקלויבען די „מיס אייראָפּאַ".

דעם 7־טען פעברואַר וועט בכן זיין אַ וויכטיגע ראַטע פאַר אייראָפּאַ. די אידעע פון „פּאַן־אייראָפּאַ" ווערט אויף איין געביט פערווירקליכט. אויב עס זאָל נאָך די „מיס אייראָפּאַ" געלונגען צו בעזיגען די „מיס אַמעריקאַ" וועט דאָס זיין נאָך דער מלחמה דער ערשטער זיג פון אייראָפּאַ איבער די פעראייניגטע שטאַטען.

ווי אזוי א פאריזער „רוס" בלאפט אפ אנ'אמעריקאנער יוד.

פ א ר י ז. געוועהנליך האַלטען זיך די אמעריקאנער פאַר זעהר גרויסע חכמים. ווי, זאָגען זיי, קען מען נישט אָבנאַרען, פון דעסטוועגען טרעפט זעהר אָפט, אז אַנ'איינפאַכער פאַריזער פיהרט זיי, ווי מען זאָגט ביי יודען „אין באָד אַריין" און „וואָס טויג חכמה אז די נאַרישקייט גילט".

און אז די נאַרישקייט גילט האָט אונז בעוויזען א פאַל וואָס האָט געטראָפען מיט'ן אמעריקאַנער יוד לעווין, וועלכער, איז געוועזן א קרבן פון א צווייטען יוד – „א רוס" אין פאַריז.

אָבער לאָמיר דערצעהלען די געשיכטע כסדר:

דער ה' לעווין איז געקומען קיין פאַריז צו זיין ברודער, וועלכער איז א בעקאַנטער קרעמער אין א יודישען קוואַרטאַל. טרעפט, אז לעווין דאַרף אויסזוכען א פירמע אויף די לאַפּאַיעט. ביים אַרויסגעהן פון דער פירמע, געהט צו צו איהם א „רוס" און אויף א גוטען רוסיש זאָגט ער לעווינען, אז ער האָט א רוסישען אימפעריאַל (10 רובל) נאָר אַזוי ווי ער קען דעם אימפעריאַל נישט אויסבייטען וואָלט ער וועלען, אז גוטהאַרציגע מענשען זאָלען איהם שענקען א פאַר פראַנק. דערביי אין געשטאַנען א הער זעהר שעהן געקליידעט, וואָס האָט צוגעזעהן די גאַנצע סצענע.

— וואָס וויל דער מאַן? — האָט זיך דער הער געווענדעט צו לעווינ'ען אויף ענגליש.

— א נדבה!

און דער גוטהאַרציגער מאַן האָט אַרויסגענומען א פראַנק פון קעשענע און דערלאַנגט דעם „רוס". דער לעצטער האָט איהם פשוט געני'מען קושען די הענד פאַר דאַנקבאַרקייט.

נאָך דער ערשטער קענטשאַפט האָט זיך אַרויסגעוויזען אז דער קבצן דער „רוס" איז גאָר נישט אזא קבצן ווי מען מיינט. אין א קליין טי־כעלע האָט ער געהאַלטען איינגעוויקעלט א פאַר טייערע שטיינדלעך – דימאַנטען – וועלכע ער וואָלט געוואָלט פערקויפען צו קענען פאָהרען קיין אמעריקא.

ביידע הערען האָבען זיך אָנגעקוקט. וואָס פאַר אַנ'אמעריקאַנער איז דאָס נישט א בעלן אויף א „מציאה", און בפרט אויף א פאַר ביליג געקויפטע „שטיינדלעך"?

איז געבליבען, אז זיי זאָלען זיך דורכגעהן צו א דערביי־איגען סוחר און לאָזען אָבשאַצען די סחורה. זאַלבעדריט זענען זיי אַוועק צו דע שאַצונג. עס האָט נישט לאַנג געדויערט און פונקט האָבען זיי בעטראַכטן אויף דער שוועל פון א דימענטען געשעפט א מענשען, וואָס האָט אָבגעשאַצט דעם נוצרט פון די שטיינער אין 800 דאָלאַר. ממש א מציאה.

אין א שעה אַרום איז מען געזעסען אין א קאַפע, און מען האָט אָבגעהאַלטען א בעראַטונג וואָס מען זאָל טון. ווי לאָזט מען אַרויס פון דער האַנד אזא מציאה. פון אָנהויב איז ה' לעווין געווען גענייגט פּאָזיטיג און האָט מעהר נישט געהאַט ווי 10 דאָלאַר. באַלד אָבער האָבען איהם פאַר די אויגען גענומען שיינען די דימענטען, און זיין קאַסע איז רייכער געוואָרען. אויך האָט ער בעקומען צוטרוי צום „פערקויפער" און פון די צעהן דאָלאַר זענען געוואָרען גאַנצע 200. וואָס זשע טוט מען צו דערלענגען די נויטיגע סומע איז אויך פאַרהאַן א מיטעל.

באַמבעלט זיך ביי איהם א גאָלדענער זייגער מיט א קייט. באין ברירה איז דאָס אויך סחורה. און דער קבצן מיט די ברילאַנטען לאָזט איבער געהן דאָס זייגער און נעהמט דאָס אַן פאַר גוט געלד. ה' לעווין קווענקעלט זיך, קווענקעלט זיך. נישט אַזוי לייכט ווילט זיך געזעגענען מיט'ן זייגער אָבער א מציאה פון דער האַנד ווילט זיך אויך נישט אַרויסלאָזען, און לסוף זענען די 200 דאָלאַר, דער זייגער און די קייט איבערגעגאַנגען צום „רוס"...

איצט זעהט מען ה' לעווין א אומעטיגער, א טרויעריגער. דער שאַצער איז קיין שאַצער נישט געווען, דער רוס, א שווינדלער און די דימענטען – איינפאַכע גלעזלעך וואָס האָבען קיין סך נישט די ווערט...

Dr. med.
B. Robinzon
אינערליכע און קינדער־קראַנקהייטען.
פעטריקאָווער 10, טעל. 31-86
נעהמט אָן פון 8–9½ פריה און פון 4½–8½ נאַכמ.

Dr. H. WOŁKOWYSKI
נעגעלניאַנאַ 25, טעל. 26-87
ספּעציעל אַרצט פאַר הויט און וועגערישע קראַנקהייטען, מענער־שוועכע, אַלע אַרט אַנאַליזען, בעהאַנדלונג מיט קווארץ־שטראַהלען.
נעמט אָן פון 8–10 פריה, 12–2 נ.מ. און פון 4–8 אָוו.

יורידישע עצות.

אין דער דאָזיגער אָפּטיילונג גיט די רעדאַקציע פון „נייעם פאָלקסבלאַט" ענטפערען אויף יורידישע פראַגען, וואָס ווערען צוגעשיקט שריפטליך פון אונזערע לעזער.

קופאָן.
יורידישע אָפּטיילונג
פון „נייעם פאָלקסבלאַט".

[illegible]

גילטיג דעם 6-טען פעברואַר 1929

8770 חיים שטרויוויס:

דאָס מאַכען צאָהלבאַר דעם וועקסעל אויף א נישט בעקאַנט אָרט איז נאָך נישט קיין פערברעך, קוים בעקענט זיך א פערזאָן צו דער אונטערשריפט, איז נישט פאַרהאַן קיין גרונד צוציהען דעם סוחר צו א שטראָפליכער פעראַנטוואָרטליכקייט.

דער אָנקלאָגער וועט דעם וועקסעל מוזען צוריקנעמען פון דער מאַכט און איינקלאָגען אייך אין ציוויל־געריכט.

8771 הלל ג.

פאַר א פריוואַטען חוב קאָן מען ליציטירען אויף א פערד און וואָגען אויב ס'זענען נישט פאַרהאַן קיין אנדערע שטוב־זאַכען.

8772 א לעזער נומער 31:

א זאַיענטשע קאָן מען לייגען נישט בלויז אויף דער אַדרעס, וואו ס'וואוינט דער בעל־חוב, נאָר אומעטום, וואו ס'געפינט זיך זיין איינענטום.

8773 I. פון זשעראָמסקיעגאָ 45.

איהר קאָנט מאָהנען פון אייער איידעם אַלימענטען. פערשטייט זיך, נאָר אויף אַזוי פיל אויף וויפיל ער איז אייך ביכולת צו צאָהלען, און איהר נויטיגט זיך פאַקטיש דערין.

8774 שלמה ג.

מיט'ן מאָמענט פון אריינגעצויגען ווערען אין אַקטיווען דינסט ווערט דער אַרבייטס־אָבמאַך בטל. דאַגעגען אין פאַל ווען דער אַרבייטער ווערט גערופען אויף מיליטערישע איבונגען ווערט דער אָבמאַך נישט בטל און ער האָט דאָס רעכט צו פאָדערען א קינדיגונג. דער קינדיגונגס־טערמין הויבט אָן צו פערפליכטען פון טאָג פון אויסצאָהלען.

8775 ס–קאַ:

א פרוי קאָן בעזייטיגען אויף א געזעצליכען אופן א מאַן פון דער אָנפיהרונג מיט דער אונטערנעהמונג און פערמעגען, אויף וויפיל זי קאָן אויפווייזען, אז ער פיהרט א פערשווענדעריש לעבען אָדער איז גייסטיג קראַנק.

דער שוואַרצער וואָלף

(ראָמאַן).

(56

— איך וויל וויסען. פאַר מיר איז עס זעהר נויטיג צו וויסען.

— נו, גוט! — האָט וולאַרעק מספּים געווען מיט פערדרוס — איך מיין, אַז ווען איהר זענט געבליבען אַליין אין גאָרטען, האָט איהר זיך איבערגעלעגט, בעטראַכט די לאַגע, און... געקומען צו אַ לאָגישען אויספיהר, אַז ס'איז גלייכער אַוועקצוגעהן פון מיר...

— אַזוי האָט איהר געטראַכט? — האָט זי אויפריכטיג אויסגערופען — איהר האָט געגלויבט, אַז אָנפערטרויעניג זיך מיר... אַז נאָכ'ן דערקלערען מיר, אַז איהר האָט מיך ליב... און נאָכדעם, אַלעם האָט איהר געטראַכט אין געקומען מיין בעשלוס צו ענטלויפען פונ'ם „שוואַרצען וואָלף"!

— ענטשולדיגט מיר, אויב איך האָב אייך בעליידיגט. נאָר ווי האָב איך עס אַנדערש געקאָנט פערשטעהן?

— איהר זענט פוילשטעגדיג... אומגערעכט— האָט זי היציג אויסגערופען — אינגאַנצען אומגערעכט! איך בין ענטלאָפען פון זיך... פון זיך אַליין... און נישט פון אייך,.. און, אַ חוץ דעם איז ביי מיר געווען אַ סיבה, וועלכע מען קאָן ביי דעם איצטיגען מאָמענט נישט דערקלערען. 23

— איהר זענט ענטלאָפען פון זיך גאָר, און נישט פון מיר? — האָט ער פערלוירען איבערגעפרעגט.

— שוין־זשע, פערשטעהט איהר עס נישט? צו וואָס צווינגט איהר מיך צו רעדען וועגען דעם? צו־וואָס ווילט איהר מיר דווקא פערשאַפען עגמת נפש און עפענען פאַר אייך די נשמה?

— ווי גאָט איז אייך ליב... זאָגט מיר!

— אויב איהר קענט עס אויף אַנאַנדערען אופן נישט פערשטעהן ,איז גוט — וועל איך אייך זאָגען...

זי האָט זיך אָפּגעשטעלט און איז רויט געוואָרען.

איהרע הענד האָבען געציטערט פאַר אויפרעגונג.

— איהר געדענקט — האָט זי זיך אָנגערופען — ווי איך האָב אייך געהאַט געשטעלט די פראַגע נאָכ'ן עסען, וואָס וועט איהר, אַ שטיינער, טון, ווען איהר וועט זיך דערוויסען, אַז איך האָב אייך אָפּגענאַרט?... צי דערמאָהנט איהר אַך אויך, ווי איך האָב אייך געזאָגט, אַז איך טאָר בשום אופן נישט חתונה־האָבען? ו

— כ'געדענק עס.

— איך בין ענטלאָפען דערפאַר, ווייל איך האָב ראַן געפרעגט און גערערט פוילשטענדיג ערנסט — הערפאַר, ווייל איהר האָט זיך פאַקטיש אין מיר געגאַרט, ווייל איך וועל קיינמאָל נישט — איהר הערט? — קיינמאָל נישט פּוט אייך חתונה־האָבען, און דערפאַר, ווייל איך האָב פערשטאַנען, אַז איך וועל תיכף נישט ענטלויפען פון אייך, וועט שוין צו מיר קיינמאָל נישט קומען דער מוט אייך צו פערלאָזען. און צוליב דעם — האָב איך פערשטאַנען — קאָנען קומען אויף אונז פערשידענע אומגליקען און צרות. איך האָב געמוזט ענטלויפען אי צוליב אייך, אי צוליב מיר!

— איהר ווילט זאָגען ,אַז איהר האָט פּלוצים דערפיהלט, איהר הויבט מיך אָן ליב צו קריגען...

זי האָט געוואָלט ענטפערען, נאָר די ווערטער זענען איהר געבליבען שטעקען אינ'ם האַלז, און טרעהרען האָבען זי אָנגעהויבען צו ווערגען.

זי האָט דעריבער שווייגענדיג אַ שאָקעל געטון מיט'ן קאָפּ.

— און איהר זענט ענטלאָפען דערפאַר גאָר, ווייל ס'איז אומעגליך ,אַז מיר זאָלען זיך איינאַנדער ליב האָבען? יאָ?

— איהר האָט נישט קיין רעכט אַזוי צו רעדען...

— פאַרוואָס זשע זאָל איך עס אַנדערש פערשטעהן? איהר זאָגט, איהר האָט זיך דערשראָקען אַז איך קאָן אייך איבעררעדען צו ווערען מיין פרוי. צו ווערען אָבער מיין פרוי איז פאַר אייך אומעגליך. וואָסער רען אַנדער אויפקלעהרונג קאָן איך צוטראַכטען? דאָס אַליין איז דאָך שוין פאַר מיר גענוג קלאָהר, און געהמט צו דאָס רעכט צו האָבען פעראיבעל... צו האָבען טענות... עס איז אָבער גרויס מיין האָפנונג צו נאָט!

זי האָט געוואָלט עפּעס ענטפערען, נאָר ער האָט איהר איבערגעשלאָגען:

— איין זאַך פערשטעה איך נאָר נישט: אויב די שרעק... פאַר מיין פערברעכערישער פערגאַנגענהייט האָט אייך געצוואונגען צו ענטלויפען... טאָ פאַרוואָס זענט איהר ווידער אַוועק צו דזשייקאָבס'ן?

— איהר ווייסט עס?

— איך האָב אייך געזעהען נעכטען אין אָווענד און בין אייך נאָכגעפאָהרען פונ'ם רעסטאָראַן ביז צום האָטעל.

— און איהר האָט געמיינט, — האָט זי ציטערדיג אַ זאָג געטון — איהר האָט געמיינט, אַז איך האָב מיט'ן גוטען ווילען זיך צוריקגעקעהרט צו דער דאָזיגער קאָמפּאַניע?

— איהר האָט אויסגעזעהן זעהר צופרידען און פרעהליך? — האָט וולאַרעק קאַלט אַ זאָג געטון! — איהר ווילט זאָגען, אַז איהר זענט אַריינגעפאַלען צו זיי געגען אייער ווילען?

— ניין, — האָט זי זיך טרויעריג מודה געווען

— ניין, איך בין גוטוויליג צו זיי אַוועק, און איך האָב קלאָהר געוואוסט, וואָס איך געה טון.

— איהר האָט פאַר איהם מורא געהאַט...

— ניין.

— אויב אַזוי, טאָ פאַרוואָס?...

— איהר וועט עס נישט קאָנען פערשטעהן, איהר וועט עס, איבּרינגענס ,קיינמאָל נישט פערשטעהן! — האָט לילי פערצווייפעלט אַ קרעכץ געטון. — איך האָב דערפיהלט מיין פליכט... איך האָב זיך געמוזט צוריקקעהרען... געמוזט!

איהר קול האָט זיך איבערגעריסען ,און זי האָט זיך צואַמערט...

(פאָרטזעצונג קומט)

טעלעגראַמע.

בראַנקאַ לאַזאַרעוויטש
יוגאָסלאַווישער געזאַנדטער אין וואַרשא.

בעלגראַד, 5. (ספּ. טעל.) דער יוגאָסלאַווישער קעניג האָט נעכטען אונטערגעשריבען אַ נאָמינאַציע־דעקרעט פאַר בראַנקאַ לאַזאַרעוויטש אַלס געזאַנדטען אין וואַרשע, לאַזאַרעוויטש איז ביז איצט געווען יוגאָסלאַווישער געזאַנדטער אין פּראָג.

פערשווענדט 60 טויזענד שילינג און אנטלאָפען.

וויען, 5. (אטע) דער לייטער פון דער אָפּטיילונג פאַר געזעלשאַפטליכער שוץ ביים וויענער מאַגיסטראַט האָט פערשווענדעט 60,000 שילינג און פערשוואונדען געוואָרען.

ריינִיגונגס-אַקציע
אין דער רוסישער קאָמ. פּאַרטיי.

קאָוונא, 5. (אטע) אויס מאָסקווא מעלדעט מען, אַז דער צענטראַלער אויספיהרונגס־קאָמיטעט פון דער קאָמוניסטישער פּאַרטיי האָט בעשלאָסען אין מערץ חודש אַדורכצופיהרען אַ ריינִיגונגס־אַקציע אין דער קאָמוניסטישער פּאַרטיי פון דער פּאַרטיי וועלען אויסגעשלאָסען ווערען אַלע קאָמוניסטען־פיינדליכע עלעמענטען. עס וועלען אויסגעשלאָסען ווערען די טראָצקיסטען און די גרופּע פון דער רעכטער אָפּאָזיציע, עס זאָלען אויסגעשלאָסען ווערען 6000 פּערזאָן וועלכע לעבען נישט לויט די גרונד־פּרינציפּען פון דער קאָמוניסטישער עטיק.

אינטערנאַציאָנאַלע נאַרטען-געיעגען אין זאַקאָפּאַנע.

זאַקאָפּאַנע, 5. (ספּ. טעל.) היינט 8 אינדערפריה האָט זיך אָנגעהויבען דער גרויסער אינטערנאַציאָנאַלער 50־קילאָמעטער־נעיעג אויף נאַרטעס, אין געיעג נעהמען אַנטייל 32 פּערזאָן.

עגיפּטישער קעניג קומט קיין בערלין.

בערלין, 5. (אטע) ס'איז שוין זיכער, אַז דער עגיפּטישער קעניג פאוד וועט קומען מיט אַ בעזוך קיין בערלין, די דייטשע רעגירונגס־ספערען האָבען ערקלערט, אַז קעניג פאוד וועט אין בערלין ווערען האַרציג אויפגענומען ווערען.

CZARY

היינט פייערליכע פּרעמיערע!!! גרויסער סאָוועטישער שלאַגער!!!

נייעסטע פּראָדוקציע פון יאהר 1929 פון „SOWKINO"

אויסגעפיהרט דורך די אַרטיסטען פון „הבימה" אונטער'ן נאָמען:

„קינדער פון דער יודישער גאס"

לויט דער בעריהמטער ערצעהלונג פון בעקאַנטען יודישען שריפטשטעלער

שלום עליכם (פערבלאָנדזשעטע שטערן)

אין דער הויפּט־ראָלע: ראַמי שאַר און דער בעקאַנטער צאַרישער שוישפּילער DUBRAWIN

אויפ'ן ערשטען סעאַנס זענען אַלע פּלעצער צו 50 גר. אָנהויב 4 נאָכמ., שבת און זונטאָג – 12 אַ זייגער בייטאָג.

PORADNIA WENEROLOGICZNA

פון דאָקטוירים-ספּעציאַליסטען

זאַוואַדזקאַ 1.

נאָר פאַר וועגערישע הויט-קראַנקה. און מענער-שוועכע אַנאַליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפער. קאָנסיליומס מיט ספּעציאַליסטען פון אורא-לאָגישע און נערוועז-קראַנקהייטען.

קוואַרץ-לאַמפּ. עלעקטרישער הייל-קאַבינעט קאָסמעטיק.

— — טעגליך פון 8 פריה ביז 9 אָווענד. — — פון 11 ביז 12 ביי טאָג און פון 2 ביז 3 נאָכמ. נעמט-אָן אַ ספּעצ.-דאָקטאָר נור קינדער און פרויען זונטאָג פון 9 פריה ביז 2 נאָכמיטאָג.

— בעזונדער וואַרטע-צימער פאַר פרויען. —

וויזיט 3 זל.

Dr. med. W. EYCHNER

גינעקאָלאָג=אַקושער

זגערזשער 11.

טעל 34-72

נעמט אָן פון 6–8 אָווענד.

Dr. ADAM GROSGLIK

Al Kościuszki 27

tel. 51-78,

הויט- און וועגערישע קראַנקה. רענטגען און ליכטהייל אינפּס. נעמט אָן פון 4—7 אין אָווענד

AKUSZERKA MASAŻYSTKA

B. JAKUBOWICZ

זגערזשער 38.

ערטיילט הילף-געבורטען פּריוואַט און פון דער קראַנקן-קאַסע. כ'נעם אויך אָן אינדערהיים וויזיטען.

2 גרויסע

קעלער-שטובען

געאייגנעט אויף אַ פאַבריק אָדער ווערקשטעל איז פון זאַפאָרט

איבערצוגעבען.

צו ערפאַהרען פּאָלודניאָווע 42 ביי אייזענבערט.

ס'ווערען געזוכט אויף אַלע ערטער פּערזאָנען אַלס פיליע-לייטער

בעזונדערע קענטנישען, לאַגער אָדער בעטריבס-קאַפּיטאַל ווערט נישט געפאָדערט. חודש-איינקונפט צירקאַ 150-200 דאָלאַר. אָנפראַגען אונטער

„THE NOVELTY"

VALKENBURG, LIMBURG, HOLLAND.

וואָרנונג!

אַזוי ווי ס'האָבען זיך בעוויזען אין שטאָט פערשידענע נאָכגעמאַכטע פעלד=בעטען, מאַך איך בעקאַנט דאָס געעהרטע פּובליקום, אַז די עכט- פּאַטענטירטע בעטעז עכט- פּאַטענטירטע

זענען פּערזעהען נאָר מיט דער שוץ-מאַרקע

PALMA-PATENT

פאַר וועלכע מיר זענען פעראַנטוואָרטליך ביז 3 יאָהר.

— צו בעקומען אין אַלע געשעפטען. —

אויסערדעם, בעזיצען מיר שטענדיג אויף לאַגער אין אַ גרויסען אויסוואַהל

ניקעל=בעטען, אַמעריקאַנקעס, ניקעל-קינדער=בעטען, קינדער=וועגעלעך, טיש=בעטען, קינדער=בענקעלעך מעטער=מאַס, אויף רעדלעך.

מאַטראַצען געבעטע, שאַטקאָווע און קאַנאַדיסקע קאָזעטקעס און טאַפּטשאַנעס

בעמ.: בעטלעך מיט ווענטלעך ווייס און ברוין 17 זל., פּאָלאָווע-בעט. 14 זל. רעעלע בעהאַנדלונג. פאַבריקס=פּרייזען. זעמטליכע רעפּעראַטורן.

הורט לאָדז, פּאָלנאָצנאַ 24, טעל. 31-85. דעטייל

עפענטליכע אויפפאָדערונג.

דערמיט פאָדער איך אויף דעם ה'

יוליאַן זיעגעל, מאַניושקי 3

אַז ער זאָל מיר ערלעדיגען דעם חוב פון 710.– זל. אין משך פון 2 טעג. אין געגענפאַל וועל איך זיין געצוואונגען די זאַך איבערצוגעבען אין געריכט.

ל. ראָזענדאָרן, ווסכאָדניאַ 51.

200 זל. בעלוינונג!

צאָהלען מיר גלייך אויס דעמיעניגען, וועלכער האָט זיך געמאָלדען צו דער פירמע מאַרדקעוויטש און טשאַפּניק מיט דעם געפונענעם זייגער.

מיר וואָרנען גלייכצייטיג, אַז אויב דער בעטרעפענדער, וועלכער איז אונז פּערזענליך בעקאַנט, וועט זיך נישט מעלדען אין פערלויף פון 24 שעה, וועלען מיר זיין געצוואונגען איהם איבערצוגעבען אין די הענד פון דער פּאָליציי. 4245

לעטשניצע פון דאַקטוירים ספּעציאַליסטען

און דענטיסטישער קאַבינעט.

בושעושינער 11, טעלעפאָן 37-63

אָפען פון 9 פריה ביז 7 אָווענד.

ד"ר אימיך נאָז, האַלז, אויערען קר.	$4^1/_2$—$3^1/_2$
ד"ר קערשנער קינדער-קראַנקה.	11-9 $4^1/_2$-3
ד"ר שיפּמאַן אינערליכע קראַנקהייטען	12—2
ד"ר לוביטש הויט און געשלעכט-קר.	$12^1/_2$—$1^1/_2$
ד"ר שמירגעלד נערווען און גייסטיגע קר.	1—2
ד"ר נאַלדבלאַט אויגען-קראַנקה.	$12^1/_2$—$1^1/_2$
ד"ר חיים כירורגישע קראַנקהייטען	2—3
ד"ר בערנבאַום פרויען און געבורטס-הילף	3—4

פיזיקאַ-טעראַפּיע, שפּראַך-שטערונגען ווי שטאַמלען א.א. די פּאָקען-שטעכן, קינסטליכע בערג-זון-בעשטראַהל. איינשפּריצונגען, מאַסאַזשען, עלעקטריזאַציע, אָפּעראַצ. אויף פערלאַנג היילזונגען אין שטאָט, אין לאַבאָראַטאָריום ווערען אָנגענומען אַלע אַרט אַנאַליזען, אויך פלעגמע און בלוט

אימפּונגען נעגען שקאַרלאַטין.

ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געוואָרען

אַ רענטגען=אינסטיטוט.

ד"ר לאַזשינסקי סטאָמאַטאָלאָג

צאַהן-ערצט 10—1 3—6

קינסטליכע צייהן, קראָנען, פּלאָמבען א. ז. ו.

די לעטשניצע איז אויך טעטיג זונטאָג.

LEKARZ DENTYSTĄ צאָהן-אַרצט

St. GELBERG

זאַכאָדניאַ 15, טעל. 31-08.

היילט גאַנץ פּערנאָכלעסיגטע צייהן- און מויל-קראַנקהייטען, צאָהן - ציהונג אָהן שמערצען, היילט מיט ליכט - בעשטראַהלונג, ספּעציעלער לאַבאָראַטאָריום פון קינסטליכע צייהן.

נעהמט אָן פון 9 פריה ביז 7 אָווענד.

מאַשין=לעכער

ווערן אָנגענומען אויסצונייען ביי

ג. נאַרדמאַן צעגעלניאַנאַ 29

Dr. med. H. Lubicz

צעגעלניאַנאַ 43, טעל. 41-32

ספּעציאַליסט פאַר הויט, וועגערישע און מענער-שוועכע קראַנקהייטען. היילונג מיט קוואַרץ-לאַמפּ (האָר-אויספאַל)

נעמט אָן פון 8–10 און פון 5–8 אָווענד.

Dr. med. NIEWIAŻSKI

ספּעציאַליסט פאַר סיפיליס, טריפער און הויט-קראַנקה. בעהאַנדלונג פון מענער - שוועכע.

אַנדזשעיאַ 5, טעל. 59-40

נעמט אָן פון 8–10 פריה און פון 5–9 אָווענד.

בעזונדערער וואַרטע-זאַל פאַר פרויען.

לעטשניצע פון דאַקטוירים ספּעציאַליסטען

און ערצטליך=דענטיסטישער קאַבינעט

זגיערסקאַ 17 טעל. 16-33.

ד"ר ראַקאָווסקי נאָז האַלז, אויערען קר.	10—11 2—3 7—8
ד"ר רוזשאַנער הויט און געשלעכט קר.	10—11 1—2
ד"ר גאָלדשטיין- אויגען-קראַנקהייטען פּאָלאַק	1—2 7—8
ד"ר יוסטמאַן נערווען קראַנקהייטען	12—2 חוץ זונ.
ד"ר ראָזענצווייג קינדער-קראַנקהייטען	10-12 4-5
ד"ר פּאַפּיערני פרויען און געבורטס-הילף	$11^1/_2$-1 5-6
ד"ר קאַנטאָר כירורגישע-קראַנקהייט. 4-5 זונ.	1—2
ד"ר ווייגבערג אינ. חערץ לונגען-קר.	12—1, 6—7
ד"ר סטופּעל רענטגען	10—12 4—6
א. גראָדזענטשיק צאָהן-ערצט	3—7
נ. ראָזעס צאָהן-ערצט	9—2

צאָהן-בעהאַנדלונג, בעליכטונגען, קראָנען, פּלאָמבען א.א.ו.

ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געוואָרען

אַ רענטגען=אינסטיטוט

היילונג פון הויט קראַנקהייטען פון קאָפּ (פאַרך) מיט רענטגענשטראַהלען, פאַר בעשטראַהלונג און דורכליכטונגען, קוואַרץ-לאַמפּ, דיאַטערמיע, עלעקטריזאַציע, אַלע מעגליכע אַנאַליזען. אַ קורס פאַר שטאַמלער. אימפּונגען געגען שאַרלעך (שקאַרלאַטין) פון 4–5 נאָכמ.

די לעטשניצע איז אויך אָפען זונטאָג.

וויזיט אין דער שטאָט.

ערצט.-קאָסמעטיש. קאַבינעט

פּראָפ. מאַרקוס נעהמט אָן פון 5–7 אָווענד

אַבאָנעמענטס-פּרייז: אין לאָדז – 5 זל. אַ חודש מיט אָפּטראָגען אַ היים; אויף דער פּראָווינץ – 6.46 אַ חודש; אין אויסלאַנד – 8 זל. פאַר'ן אינהאַלט און טערמינען פון די אַנאָנסען איז דער פערלאַג נישט פעראַנטוואָרטליך די אַדמיניסטראַציע איז אָפען בייטאָג און ביינאַכט.

אַנאָנסען-פּרייז פאַר אַ מילימעטער-שורה: פאַר'ן טעקסט—18 גר. פרייטאָג און ערב יו"ט—24 גר. אין דער זייט אַ שפּאַלטען אין טעקסט—40 " " " " 60— " 4 " נאָכ'ן טעקסט—12 " " " " 18— " 8 " אויסער דער שטאָט 50 פּראָצ. טייערער. אויסל. 100 פּראָצ. טייערער. מעלדונגען—10 גר. אַ וואָרט

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg. Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufmana.
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.